

IKASKETA+ZERBITZUA

ETA NEURRI JUDIZIALAK DITUZTEN ADINGABEAK

CLOTY LÓPEZ MARTÍNEZ
MAMEN MARRERO GARCÍA
RAFAEL MENDIA GALLARDO

ZERBIKAS **10**
Gidak

Zuzendari editoriala: Aitziber Mugarra Elorriaga

Egileak:

Cloty López Martínez

Mamen Marrero García

Rafael Mendia Gallardo

Aholkularitza: ZERBIKAS Fundazioa

La Laguna, 5 bajo

(Plaza de la Cantera)

48003 Bilbao

Tl.: 618159269 info@zerbikas.es

www.zerbikas.es / www.zerbikas.eus

Genero ikuspegiaren berrikusketa eta hizkera argia:

Lina Ugarte Sauret eta Nerea Aizpurua Iraola

Irakurketa Erraza Euskadi - Lectura Fácil Euskadi

Diseinua: Erreka Multimedia S. Coop.

Ilustrazioak: Aitziber Raya

ISBN: 978-84-09-46555-2

Lege-gordailua: LG BI 01741-2022

Aitorpena - Ez Merkataritzakoa - Berdin partekatu (by-nc-sa):

Jatorrizko lana eta lan horretatik eratorritakoak ezin dira merkataritza helburuetarako erabili.

Eratorritako lanen zabalkundea jatorrizkoaren lizentzia berdinean egin behar da

Aurkibidea

1. AURKEZPENA	4
2. ZUBIAK SORTZEN	6
3. LAGUNTZEN DUTEN ADINGABEAK	7
4. IKASKETA+ZERBITZUA, NEURRI JUDIZIALAK DITUZTEN ADINGABEENTZAKO GIZARTE- HEZKUNTZA-PROPOSAMENA	9
5. NOLA GARATU IKASKETA+ZERBITZUKO PROIEKTU BAT?	12
6. ZER IKASKETA?	14
7. ZER ZERBITZU?	20
8. NEURRIRA EGINDAKO IKASKETA+ZERBITZU PROIEKTUAK?	26
9. IKASKETA+ZERBITZU PROIEKTUEN HEZKUNTZA-AUKERAK HAINBAT MOTATAKO NEURRI JUDIZIALETAN	35
10. IKASKETA+ZERBITZU PROIEKTU GARATUAREN ADIBIDEA: IRRIBARREAK ERAIKITZEN	51
11. ZEHAZTEKO, ZER AUKERA DITUGU?	65
12. ITURRIAK	66

1. AURKEZPENA

“Haurra hezi beharko da bere ezaugarriak onenak hurkoaren zerbitzura erabili behar direlaren kontzientzia”.

Haurraren Eskubideen Adierazpena eta Hitzarmena, 1989.

“Inor ez da txikiegia, ez pobreegia, ez bereziegia besteei zer bait eskaintzeko aukerarik ez izateko”

MARIA NIEVES TAPIA¹

Gida hau zuzentzen zaio neska eta mutil adingabeekin derrigorrezko testuinguru judizialean esku hartzen duten profesionalak. Bizitzarako ikasketen erreferentziak markatzen du edukia eta baita neska eta mutil horiek bizi duten prozesu judizialean funtsezko elementu honek ere: erreparazioa eta komunitateak bertan duen zeregina.

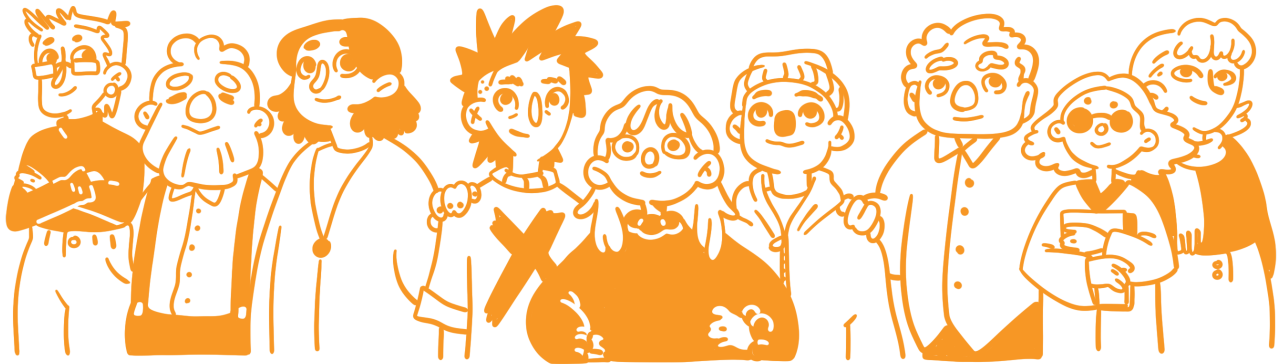
Laguntzen ditugun adingabeek 14 urte edo gehiago dituzte eta neurri judizial bat betetzen ari dira. Prozesu horren barruan, nerabe bakoitzarengan heltze-lerroak berrindartu, desblokeatu, katalizatu edo sortu nahi ditugu. Baita ere harremanek duten eraginarekiko irekitasuna aprobetxatu konpromiso, konfiantza eta eskuragarritasun giroan gertatzen direnean.

Egoera horretatik abiatuta eta prozesu horietako protagonista diren gazteen kolektiboarentzako aukera-ikuspegi batekin, gida hau bost zatitan banatuko dugu:

¹ TAPIA, N. (2008). La pedagogía del aprendizaje-servicio, un estado de la cuestión. En MINISTERIO DE EDUCACIÓN DE ARGENTINA (Coord.), Antología 1997-2007. *Seminarios Internacionales “Aprendizaje y Servicio Solidario”*, 74.-98. or. Buenos Aires: EUDEBA.

- **Lehen zatian** jasotzen dira, hausnarketa gisa, prozesu honen hiru parte protagonisten (hezitzaileak, neska-mutilak eta komunitatea) konbinazioak duen indar eraldatzailea eta hezkuntza-potentziala.
- **Bigarren zatia** partekatzen ditu neurri judizial bat betetzen duten adingabeekin ikasketa+zerbitzu proiektuak bultzatzeko arrazoiak, baita proiektu horiek nola garatu ere. Ikasketa eta zerbitzu posibleak jasotzen ditu, baita horiek Garapen Iraunkorraren Helburuekin duten lotura ere.
- **Hirugarren zatia** hitz egiten du ikasketa+zerbitzu proiektuak indibidualki egitearen aberastasunaz, garapen pertsonalerako eta komunitatearen bitartez hazteko tresna gisa..
- **Laugarren zatia** jasotzen ditu neurri judizialen mota desberdinetako ikasketa+zerbitzu proiektuen adibideak.
- **Bosgarren zatian** ikasketa+zerbitzu proiektu batek dituen faseetan zehar ibilbidea egiten da.

Espero dugu gida hau baliagarria izatea orientabide gisa talentu indibiduala komunitatearekiko harremanaren bidez garatzeko, harreman hori haztean eta eraldaketa indibidual eta sozialean oinarrituta eta eraikita baitago.

2. ZUBIAK SORTZEN

Neurri judizialaren barruan planteatutako hezkuntza-helburuak betetzeko, funtsezkoa da adingabeei eta gazteei lagundu eta haien errealitateetatik urrun edo arrotz gisa bizi daitezkeen inguruneetara hurbiltzen laguntzen dien hezitzaile batekin topo egitea. Horrela, bete ahal izango dira hezkuntza eta eskolako, lan-aurreko eta lan-arloko, hezkuntza psikosozialeko, psikoterapeutikoko, aisialdiko, familiako eta beste arloetako esku-hartzeetan proposatzen diren hezkuntza-helburuak, baita adingabe bakoitza bizitzen ari den aldaketa-prozesuan bertan proposatzen direnak ere.

Hezitzaileak laguntzeko eta laguntza-harremana ezartzeko duen zereginean, honako hauek nabarmentzen ditugu:

- Lankidetzatza-ikuspegiaren etengabeko presentzia. Bertan harreman bat eraikitzen da mugei, topaketei, desadostasunei buruz hitz egiteko eta etorkizuneko kezkek, esperientziak eta proiektzioak partekatzen.
- Kanpoaldearekin zubiak ezartzea. Bertan adingabeek sentitzen dute haietaz arduratzen ari direla neurri judizialek harago. Zubiak izan daitezke osasunarekin, lana bilatzearekin, auzoko hainbat elkarterekin eta halakoekin lotutakoak. Oro har, komunitatearekin loturak ezartzen laguntzen duten pertsonak izatea eta hezitzailearekin eraikitzen ari diren harremanak, helduen erreferente gisa, beren ingurune hurbilenera ateratzea.

Gure ustez, ikasketa+zerbitzua bide pedagogikoa izan daiteke, adingabe bakoitzaren aurrerabidean, ingurune hurbilean eta komunitatean aukerak sortu ahal izateko.

3. LAGUNTZEN DUTEN ADINGABEAK

“...Beharbada garrantzitsuena da jabetzea jokabide oldarkor, bortitz edo urratzaile horien aurrean ematen ditugun erantzunak garrantzi handikoak direla eta, agian, horri dagokion aukera pribilegiatuetako bat”.

(ESTALAYO, 2011)

Adingabe bakoitzari egoera horretan laguntzea aukera bat da bere gaitasunak agerian gera daitezen neurri judizialaren testuinguruan eta kanpoan. Horrela, jasotzen duen pertsonaren rola aldatzen du eta eman dezakeen pertsona bihurtzen da. Eta, gainera, emate hori eraginkorra da eta bere ingurunean gertatzen da, eta hori hezkuntza-praktika bihur daiteke, prebentzio- eta konponketa-potentzial handiarekin.

Kasu askotan, nerabezaroaren eta helduaroaren arteko prozesu horretan, neska eta mutil horien iruditeriak honako hauei buruzko ideiak izan ditzake:

- Sozializazioko eta normalizazioko hainbat testuingurutatik baztertuak sentitzea, hala nola eskolatik.
- Etorkizunerako orientaziorik eza, egunean bitztea oinarria izatearen sentsazio handiarekin, etorkizuna nahiko zalantzakoa baita. Ideia hori indartu egiten da lehen mailako ikasketen porrotarekin eta lan-etorkizunari buruzko ziurgabetasunarekin.
- Porrota lehen ikasketetan, eta eskola-uzte goiztiarrera lotuta: hainbat azterlanek (FERNÁNDEZ eta RODRÍGUEZ, 2008; MARTÍNEZ-NOVILLO, 2015) baieztatzen dute egoera hori ohikoagoa dela estatus sozioekonomikoa zenbat eta txikiagoa izan. Beraz, sendotzen die pobreziatik eta bazterketatik ezin ateratzeko ideia.
- Zoriontasuna ulertzea erantzukizunik ez izate bezala, helduen munduan sartzea ahalik eta gehien atzeratzen duelako.

Sentitzen den eta ezarritako neurri judizial batek larriagotu dezakeen kalteberatasun-egoera hori aldatu edo leheneratu eta garatu daiteke, baldin eta dituen gaitasunak, ikasketak eta balioak komunitatean zabaltzen badira, herritartasun aktiboaren eta gizarte honetan parte hartzearen ezaugarri gisa.

Ikuspegi horrek berriz ere ikasketa+zerbitzura garamatza, komunitatean guztion onerako laguntza eskatzen zaion (xehetasun garrantzitsua) eszenatoki bat zehazten digulako.

Ikasketa+zerbitzuaren esperientziaren bidez, antzemango dituzte hasiera batean modu pertsonalean eragiten ez dizkieten premiak. Eta kanpotik aztertzeaz gain, tartean sartu eta ekintzara pasako dira. Dinamismo pedagogiko horren bidez, komunitatearen esker onak eragindako sentimendu biziak aurki daitezke, komunitatearen parte sentitzeagatik, hainbat ingurunerekin loturak sortzeagatik... Sentimendu horiek eramaten dituzte jokabide-kodeak eta bestelako kontakizunak sortzeko aukera ematen dieten sentimenduak, ahalduntzera eta balio pertsonalak egiaztatzen.

Komunitatean eta komunitatearekin lan egitea lagungarria izan daiteke beste esparru batzuetan ere esku hartzeko: familian, eskolan, lanean... Izan ere, bitartekotzarako, erreparazioarako eta bateratzerako bidea dela uste dugu, bai eta adingabearen gizarteratze osorako ere.

4. IKASKETA+ZERBITZUA, NEURRI JUDIZIALAK DITUZTEN ADINGABEENTZAKO GIZARTE-HEZKUNTZA PROPOSAMENA

Prozesu inklusiboa eta sozializatzailea bultzatzen duten hezkuntza-neurriak askotarikoak izan daitezke. Lan horretan modu positiboan laguntzen dute ondo artikulatutako proiektuek, ikasketa kooperatiboak eta ikasketa+zerbitzu proiektuek, besteak beste.

Gida honetan **modu metodologikoan ikasketa+zerbitzuaren** alde egiten dugu, adingabe bakoitzarekin modu integralean lan egiteko hezkuntza-proposamen gisa, beste proposamen batzuekin bateratuta.

Zer da Ikasketa+zerbitzua

“Ikasketa+zerbitzua hezkuntza-proposamen bat da. Ikasketa-prozesuak eta komunitateari zerbitzua emateko prozesuak uztartzen ditu ondo antolatutako proiektu bakar batean. Proiektu horretan, parte-hartzaileek ingurune benetako beharrezanetan lan egiten dute, ingurune hori hobetzeko helburuarekin”. (*Centre promotor d'Aprenentatge Servei*)

Izenak ondo adierazten duen bezala, ikasketa+zerbitzua (IZ) bi elementu hauen emaitza da: ikasketa eta zerbitzu solidarioa. Bat egitean, bakoitzaren ondorioak areagotzen dituen errealitate berri bat sortzen dute:

- **Ikasketak zerbitzua hobetzen du.** Ikasten dena ekintza moduan eraman daiteke eta komunitateari kalitatezko zerbitzua ematea ahalbidetzen du.
- **Zerbitzuak ikasketa hobetzen du.** Ikasketa eragiten du eta zentzua ematen dio, bizi-esperientzia ematen dio eta ikasketa berriak ahalbidetzen ditu.

IZren definizioa zenbait printzipio pedagogikotan oinarritzen da. Printzipio horiek proposamena kokatzen dutena:

- Abiatzen da ezagutza aplikatzea garrantzitsua den esplorazioan, ekintzan eta hausnarketan oinarritzen den ikasketaren kontzepzio batetik.
- Uste du balioetan hezteak arazoak dituen egoeretatik abiatzea eta erronka horiei esperientzia zuzenetik aurre egitea dakarrela, adimenak eta kultura moralak ematen dizkiguten tresnen bidez.
- Abiapuntua da herritartasunerako hezkuntza gizartea hobetzen laguntzeko parte-hartze aktibo, arduratsu, kooperatibo eta solidarioan oinarritu behar dela.

Ikasketa+zerbitzua neurri judizialaren barruan

Kasu askotan, gurekin dauden adingabeek ez dute hautazko jokabideak praktikan jartzeko aukerarik izan. Horregatik, jokabide horiek aldatzeko aukera emango duten inguruneak eta testuinguruak aldatu behar dira eta esperientzia eta agertoki berriak eskaini behar dira hezkuntzan eta gizartean.

Horregatik, ikasketaren filosofia bat da, gizarte-errealitatean eragiteko izaera pedagogiko eta sozialeko hezkuntza-proposamena. Tokiko garapen jasangarriari lagundu nahi ditu eta honako hauek indartu: arazoak konpontzea, talde-lana, komunikazioa, sormena, ekintzailtza, balio solidarioetan prestatzea, herritarrekiko gaitasunak, autoestimua eta prosozialitatea indartzea, hau da, beste pertsona batzuei mesede egiten dieten eta gizartearentzat onak diren portaerak.

Ikuspegi horretatik, aktibismoaren aurrean HAUSNARKETA indartzen da. Egiten eta ikasten denari buruz hausnartzeak prozesu osoari ematen dio garrantzia. Beharrezkoa da kontzientzia hartzea esperientziak zentzua izan dezan: zer egiten den, zergatik egiten den, nola bizi izan den.

Neskaren edo mutilaren interesari balioa ematen zaie ikertu nahi duen, pentsatzen duen horretan; arreta zuzena ematen zaio benetako esperientziak bizitzeari; partaide izatearen sentimendua (mundua, auzoa, eskola...) hainbat ikuspegitatik; ekitate-sentimendua (hau da, egiten dugunari zentzua ematea eta itsasargia izatea, testuinguru hobea bati lagunduta).

Zerbitzurako ikasketan, parte hartzen duten pertsonak balioak ikasten dituzte jardueraren urrats bakoitzean. Prozesu horren ondorioz, balio horiek bihurtzen dituzte norberaren bertute, jokabide-praktika, gero eta hobeto menderatzen dituzten eta hainbat egoeratan aplikatzen dituzten kompetentziak.

Ikasketa+zerbitzu proiektu bat, neska eta mutil horien gaitasuna eta etorkizuna bideratzeko iparrorratza izan daiteke.

1. **Protagonismo aktiboa:** jardueraren protagonistak haurrak, nerabeak edo gazteak, helduak eta adinekoak dira, hezkuntza-talde formalez edo ez-formalez lagunduta.
2. **Zerbitzu solidarioa:** komunitate baten benetako eta sentitutako premiei erantzuteko. Jarduera zehatzak, egokiak eta protagonisten adinari eta gaitasunei mugatuak planifikatzen dira. Komunitateko arazo espezifikoak konpontzen laguntzera bideratuta daude.
3. **Nahita planifikatutako eta jarduera solidarioari lotutako ikasketak:** proiektuak modu esplizituan antolatzen ditu curriculum-edukien, oinarritzko gaitasunen eta bizitzarako gaitasunen ikasketa, bai hezkuntza edo prestakuntza-erakundeen kasuan, bai gizarte-erakundeen kasuan.

Xus MARTÍÑek (2018) Ikasketa+zerbitzua indartzen duten 5 gako biltzen ditu, nerabeen talde hori gizarteratzeko estrategia gisa:

1. Besteei zerbait positiboa emateak gogobetetasuna eta norberaren ongizatea sortzen ditu eta nerabe bakoitzak bere buruaz duen kontzeptua hobetzen laguntzen du.
2. Gizarte-erakundeekiko harremanak soziabilitatea garatzen du eta ingurunearekiko pixkanakako deskonexioa eta isolamendu-egoera geldiarazten ditu.
3. Zerbitzu-ekintzak gaitasun eraldatzailea sustatzen du eta gonbidatzen du gazteen ekimenarekin ingurunearekiko jarrera pasiboa aldatzera.
4. Ikasketa+zerbitzu jardueretan barne egoteak bazterketa arriskuan dauden taldeei buruz herritarrek dituzten aurreiritziak hausten ditu.
5. Ikasketa+zerbitzuak sortzen dituen bizipenek aukera ematen dio edozein neraberi baztertetik urrun dauden bizi-proiektuak diseinatzen hasteko.

Ikasketa+zerbitzuak hezkuntza-espazioak eta -ibilbideak sortzen laguntzen du, neska-mutilentzako aukera berri bat sustatzeko.

5. NOLA GARATU IKASKETA+ZERBITZUKO PROIEKTU BAT?

Helduen zeregina nerabeez arduratzea da (FUNES, 2010) eta **arduratzea heztea da**. Hasteko, nerabezaroa kudeatzen laguntzen zaie, nerabezaroan kokatzen, beren burua ulertzen, inguruan gertatzen den guztia modu egokian kokatzen.

Ikasketa+zerbitzu proiektu batek eskaintzen duen egoera baliagarria izan daiteke hauetarako:

- Ikasteko eta harremanak izateko aukerak sortzeko haien bizitzetan.
- Bizi dutenetik ikasteko.
- Arriskuak autonomiaz kudeatzeko aukera emango dien hori eskuratzeko eta indartzeko.

Ikasketa+zerbitzua agertoki ezin hobea izan daiteke nerabeek prestakuntza prozesuan egiten ari direnari erabilgarritasuna aurkitzeko, gaitasunik ezkutenak aurkitzeko, beste ibilbide batzuk antolatzeko, prestakuntza maila egokia lortu ahal izateko, gizartetik baztertuak ez sentitzeko eta ahalduzko familien (oso garrantzitsua) eta, oro har, komunitatearen onarpenaren bidez.

Egoera horrek aukera ematen die neska-mutil horiei:

- **Komunitatean premiak antzematea:** fase hau ahalduzkoaren hasiera da, hasierako fase bat baita, hurbilen duten komunitatea nola dagoen ikusteko. Errealitatea azter dezakete eta identifikatu non dauden hobetzen lagun dezaketen egoerak, banakako eta talde gisa dituzten gaitasunak batuta. Abiapuntu hau berria da. *"Beste arazo batzuetara irekitzea prestakuntza handiko esperientzia da biktimen eta galtzaileen kontzientzia argia duten gazteentzat". "Bestearen minak eragiten uzteak eta laguntzera bultzatua sentitzeak agerian uzten du nerabe gehienek bizi duten bazterkeria-egoera itzulgarria dela"* (MARTÍN, 2017).

- **Komunitatearentzako zerbitzua zehaztea:** aurreko fasean gera litezke eta premia antzeman besterik ez. Baina Ikasketa+zerbitzu proiektuek mutil eta neska horiek besteen premiakin konpromisoa hartzera eramango dituzte. Gainera, konpromiso horrek eragin argia izango du ingurunean, haiek esperimentatu eta sentituko dutena ere. *"Planifikatzeko, ideiak proiektatzeko eta antolatzeko esperientzia berria da nerabeentzat, kanpoko eskaerei obeditzera edo desobeditzera ohituagoak baitaude. Gertatzen denaren protagonista izatea ohituta ez dauden rol bat da"* (MARTÍN, 2016).
- **Zerbitzua ondo egin dadin ikastea:** nerabe horietako batzuek eskola-porrota izan dute, eta, horregatik, eskolarekin zerikusia duen oro gaitzesten dute. Eduki akademikoak bizitzetatik urundu dituzte, gaitasunik ezaren sentimendu handia dutelako. Hori da neska-mutil horientzako erronka handiena eskain dezakeen proiektuaren zatietako bat. *"Ikasketa+zerbitzuak ez du zerikusirik orain arte ezagutzarekin bizi izan duten erlazioarekin. Zer ikasi duten, nola ikasi duten eta zertarako balio izan dien hausnartzea funtsezkoa izan daiteke iraultzeko maila akademiko baxuari aurre egiteko itxurazko etsipena"* (MARTÍN, 2018).
- **Erakunde hartzaileekin edo Zerbitzuan barne dauden pertsonekin koordinatzeak dakarren inklusioa:** ezartzen den harremana nerabeek familietan eta inguruan duten gizartean jasotzera ohituta ez dauden elkarrizketa, jokabide, topaketa eta onarpenaz beteta dago. *"Bizi duten pobrezia-egoerara egokitzeko prozesuak astinduko dituen esperientzia kritikoak behar ditu. Ikasketa+zerbitzu jarduerak esperientzia horietako bat izan daitezke"* (MARTÍN, 2018).

6. ZER IKASKETA?

Honako hauek dira Ikasketa+zerbitzu proiektuen barruan egoera pribilegiatu honetatik gazte horiekin eskura ditzakegun ikasketen erabilgarritasunak:

- **Ikasketak bizkortzen** lagun dezakete eta beraz, neska eta mutil horiek eskola-arrakasta izan dezaten eta beren adinaren araberako gaitasun-maila lortzen laguntzeko neurri bat. Horri esker, hezkuntza arautuko zentroetara berdintasunez itzuli ahal izango dira. *"Ikasketa+zerbitzua oso lan-metodo eraginkorra da, neskek eta mutilek zentzua aurkitzen baitiote ikasten ari direnari"* (BATLLE, 2012).
- Zerbitzuan hainbat ikasketa praktikan jartzeak norberaren **prestakuntza- eta lan-ibilbidea bideratu eta lantzen du**. *"Lan konplexua da gazte horiei pentsatzen laguntzea zer izan nahi duten, bizitza nola bete nahi duten, eta, azken batean, etorkizuna ilusioz eta errealismoz proiektatzen, eta ez du soilik hausnarketarako espaziorik behar. Erronkak eskatzen du gazteak orain arte izan duten eginkizunaz haratago, beren burua aurkitzera gonbidatzen dituzten inguruneak diseinatzea"* (López-Doriga eta MARTÍN, 2018).
- Ikasketa horiek **gizarteratzen** laguntzen dute, bai norberaren eta ikasketa-egoera batean duen gaitasunaren onarpenean, bai bestearekin elkartzean eta komunitatearen parte izatearen onarpenean. *"Ikasketa+zerbitzuak hezkuntza-aukera izan behar du ikasle guztientzat. Hezkuntza-bizitzako uneren batean, herritar aktibo gisa parte hartzeko aukera izan behar dute, auzoaren, biztanleriaren eta gizartearen hobekuntzaren alde zerbait egiten"* (URUÑUELA, 2018).

Orain ikus dezagun zein diren ikasketa horiek eta nola laguntzen duten XXI. mendeko hezkuntzaren erronkak osatzen dituzten 4 ardatz modu esanguratsuan indartzen (DELORS, 1997):

1. Ezagutzen ikasi
3. Izaten ikasi

2. Egiten ikasi
4. Elkarrekin bizitzen ikasi.

Eta ardatz horien barruan daude etengabeko ikasketarako funtsezko gaitasunak.

6.1. Ezagutzen ikasi

Ikasketa+zerbitzu proiektuen barruan, aldaketa kognitiboak izaten lagun dezake eta inguratzen gaituen mundua uler daiteke, **memoriaren, pentsamenduaren eta arretaren** entrenamenduaren bidez. Gainera hurbilago eta atseginago egiten dira honako ikasketa mota hauek:

- Memoria asoziatiboa entrenatzea, plangintzatik zerbitzua gauzatu arte bizitako esperientziak sortuko dituen aukera ugariak aprobetxa daitezkeen agertoki batean.
- Pentsamendu desberdinen trebetasuna lantzea, adibidez, pentsamendu kritikoa, prozesuan zehar sortuko diren arazoak, kezka eta gatazka modu positiboan identifikatzea eta berriz ebaluatzea.
- Proiektuetako zerbitzuak antolatzerakoan aurkitzen goazen inguruko gizartearen premiak ikertzeko gaitasuna garatzea eta ikasketarekiko eta ezagutzarekiko kezka piztea.
- Bizitzan zehar ikasten jarraitzea ahalbidetzen duten oinarriak eraikitzen laguntzea. Bai eskolan, bai lan-arloan.
- Zerbitzuari lotutako curriculum-ikasketak, norberaren prozesu akademikoan aurrera egiten lagunduko dutenak, ikasketa bizkortzea, ikasketekin jarraitzea eta etengabeko prestakuntza errazten dutelako:
 - **Hizkuntza-komunikazioa:** ahoz eta idatziz komunikatzea. Norberaren argudioak adieraztea, gazte bakoitzari beste pertsonekin, adibidez, beste talde batzuetako pertsonekin, gizarte-entitateekin, arduradun politikoeekin eta askotariko pertsonekin elkarreaginean elkarriketa konstruktiboa praktikan jartzea egokituko zaion testuinguruaren arabera. Proiektu osoan zehar nola hitz egiten dugun eta besteek nola entzuten diegun jabetzea, horrek eragina baitu pertsona horiengan.
 - **Matematika-gaitasuna:** eguneroko egoeretan oinarritzko prozesu matematikoak aplikatzeko gaitasuna garatzea zerbitzua antolatu eta gauzatzean.
 - **Gaitasun-digitala:** tresna informatikoak erabiltzeko gaitasuna entrenatzea, informazioa sormenez eta berrikuntzaz sortu eta aurkeztu ahal izateko. Baita ere sustatzea helburu sozial eta/edo profesionalak dituzten komunitate eta sare digitaletan modu seguruan eta arduratsuan parte hartu ahal izatea.

6.2. Egiten ikasi: gaitasun teknologikoa, ikasten ikastea, ekimenaren zentzua eta enpresa-espiritua

Garrantzitsua da eskola-atzerapen handia duten eta eskola uzteko gogoia duten nerabeak **lan-aurreko** ibilbide gehiagotara igaro ahal izatea. Ibilbide horietan lehen esperientzia arrakastatsua izan ditzakete. Aldi berean, prestakuntza-ibilbidean aurrera egin eta titulu bat lor dezakete.

Hezkuntzako adituak, administrazio publikoak eta enpresaburuak ados daude lan-merkatuan hain azkar sartzea ezegonkorra dela esatean. Gutxieneko eskola-arrakasta ez lortzeak gazteen bazterkeria- eta marjinaltasun-arrisku handia adierazten du. Paradoxa da neska-mutil ahulena direla lehenak lan-merkatuari aurre egiten (LONGÁS ETA RIERA, 2011).

Ikasketa+zerbitzuak ikasteko espazioak sortzen ditu, bertan praktikan jartzeko prestakuntza teknikoa eta profesionala eskatzen duen zerbitzuarekin eskuratutako curriculum-ezagutzak. Lan-esperientziatik oso hurbil dagoen egokitzapena ere bada, berariazko gaitasunak entrenatu ahal izateko eta aldaketa-itxaropenak sortu ahal izateko, enplegurako eta prestakuntza-premietarako orientazioarekin, zalantzazko lan-mundu honetara iristeko.

Eta **egiten ikastearen** barruan, zein dira ikasketa horiek?

- Ikasten ikastea:

- Proiektuak egiteko gaitasuna indartzea, ekimena, sormena eta denboren plangintza abian jartzean.
- Taldean lan egiteko gaitasuna indartzeko ohiturak lortzea: komunikazioa, lan-aginduak betetzea, arauak onartzea, aginte-irudiak eta ezarritako txandak errespetatzea.
- Eguneroko bizitzarako eta lanerako ohiturak garatzea: higiena eta norberaren irudia, ordena eguneroko ordutegietan atseden egokia errespetatuta. Hainbat zeregin egitea: garbiketa, espazioen ordena, arropa garbitzea...
- Trebatzea hitzemandako zerbitzuekin lortzen diren konpromisoak betetzeko.
- Norberaren eta besteen lana ebaluatzeko trebetasunak lortzea. Aholkularitza ematea eta hobekuntzak eta konponbideak proposatzea, egindako zerbitzuak ematean eskatzen diren kalitate-estandarrak lortzeko.
- Konfiantza izatea eta motibatzea, parte hartzen ari diren ikasketa+zerbitzu proiektuaren prozesu osoa hasteko eta amaitzeko, horrek norberaren prozesuan eta bizitzan dakarren guztiarekin: bizitzan "proiektu bat hasi eta amaitzea".

- Gaitasun teknologikoa:

- Prestakuntza-ikasketak hainbat lan-eremutan, zerbitzuaren arabera, lanbide-orientazioa lantzen joan ahal izateko.
- Laneko babes-ekipamenduekin eta zerbitzuaren zeregin bakoitzerako beharrezko tresna teknologikoekin ohitzea. Erabileraz eta mantenuaz arduratzea.
- Proiektuaren garapenean jarraitu beharreko prozesuari buruzko erabakiak hartzea eta erabaki horiek hartzera eraman duen arrazoibidea azaldu ahal izatea.
- Ikasketa+zerbitzu proiektuan gauzatzen ari den prozesu osoan segurtasuna eta iraunkortasuna piztea.

- Ekimenaren zentzua eta enpresa-espirtua:

- Ezagutzea sortzen diren lan-orientazioko aukerak, bai eta ikasketa+zerbitzu proiektua egitean prestakuntza- eta lan-ibilbide horrek behar dituen prestakuntza-premiak ere.
- Ikasketa+zerbitzu proiektua egitean, lidergoa, negoziazioa eta erabakitasuna bezalako gaitasunak ezagutzea eta horietaz jabetzea.
- Gaitzea lana bilatzeko baliabideetan eta lanbide-aukera berriak aurkitzen.

6.3. Komunitatean bizitzen ikastea: gizarte eta hiritar gaitasunak, kontzientzia eta adierazpen kulturalak

Adingabeen Erantzukizun Penalari buruzko 5/2000 Lege Organikoaren esku-hartzea 8 printzipiotan oinarritzen da. Garrantzitsuenetako bat da: **komunitatea**.

Ikasketa+zerbitzuak lan komunitarioaren agertoki pribilegiatua eskaintzen du, aukera ematen baitu elkarrekin bizitzen ikasteko eta ikasitako jokabide horiek bizitzako beste espazio batzuetan erabiltzeko baliabideak martxan jartzeko.

Horregatik, beharrezkoa da komunitate-lana inplikaturiko duten metodologiak erabiltzea, adingabeek gizarte-laguntzarik ez dutela eta ingurunean ongizatea sortu ezin dutela uste izatea babesteko eta prebenitzeko faktore gisa.

Zerbitzuaren bidez, Komunitateak honako ikasketa hauek gara ditzake:

- Gizarte eta hiritar gaitasunak:

- Konfiantza sortzea gizarte-ingurunean eta helduengan.
- Aldaketarako motibazioa sustatzea.
- Harreman-modu alternatiboak sustatzea, harreman-agertoki berrien bidez.
- Norberaren gaitasunez eta erantzukizunaz jabetzea ahalduz, komunitatetik jasotzen duten aintzatespenaren eta mezu alternatibo baten ondorioz.
- Kanporako eta komunitaterako bidean zailtasunei aurre egitea.
- Konfiantzarako, erabilgarritasunerako, besteak zaintzeko, zainduta sentitzeko eta enpatiarako gaitasunak ezagutzea.
- Proiektu osoan zehar sortzen diren gatazkei aurre egitea eta horiek konpontzea.
- Gizartean eginkizun aktibo eta eraikitzailea garatzea eta gaitasun solidarioena piztea.
- Besteen balioak eta intimitatea errespetatzea, komunitatearen kohesioa bermatzeko faktore garrantzitsu gisa.

6.4. Izaten ikasi

Oinarri hau da beste hirurak lotzen dituen ardatza: ezagutzen ikastea, egiten ikastea, elkarrekin bizitzen ikastea. Ikasketa horiek eragina dute neska eta mutil horien identitatearen eraikuntzan, bizitza osoan garatzen baita.

Ikasketa+zerbitzuak sortzen dituen ikasketa-tokien bidez, honako hauek ahalbidetzen ditu:

- Adingabeen berezko baliabideak sustatzea, berdintasun-egoeretan aldatzeko motibazioa oinarri hartuta, abian jartzen diren gaitasunen aurrean.
- Proiektuaren fase bakoitzean autoebaluazioan arduratsua izateari buruz hausnartzea, akats bera berriro ez egiteko.
- Emozioak eta jokabideak lantzea eta besteengan duten eragina aztertzea.
- Ikasketa sozial desberdinak bultzatzea.
- Norberaren heldutasuna bultzatzea eta estrategia gehiago eskaintzea proiektuaren barruan eta komunitatearekin hainbat egoerari aurre egiteko.
- Ingurune hurbilenarekin eta komunitatearekin harreman positiboagoak ezartzea.
- Ongizate psikologikoa areagotzea: independentzia eta balio pertsonala sustatzea.
- Honako hauek indartzea: konpromisoa, erantzukizuna, ahalegina eta iraunkortasuna, frustrazioarekiko tolerantzia...

7. ZER ZERBITZU?

“Prevención: “Prebentzioa: eskola-porrota murriztea eta eskola-lan iragate on bat aurreratzea helburu duten ekintzen multzoa. Batez ere bigarren hezkuntzako ikastetxeetan garatzen dira, ahal dela ikasleek 16 urte bete baino lehen, baina ildo horretako beste zerbitzu eta erakunde batzuen ekimenak ere badaude, ikastetxez gain. Baliabide mota horien adibideak dira aniztasunari arreta emateko ekintzak, hala nola eskolatze partekatuko edo Zerbitzu- Ikasketako esperientziak; laguntza berariazko orientazio gisa, eskola-curriculumean sartzea, lanbide-aurreko eta enpresa-mundua ezagutzeko prestakuntza, familiekin eta komunitatearekin lan egitea”.

(LONGÁS ETA RIERA, 2011).

Ikasketa+zerbitzu proiektuen barruan **komunitateari zerbitzuak** emateko zenbait gomendio, **bi ikuspegi nagusirekin**:

- 1. Prebentziokoa eta babesekoa:** ikasten eta sortzen doazen jokabideak bizitzako beste espazio batzuetara eraman ahal izatea. Era berean, ingurunea hobetzen duten gizarte-premiei emandako erantzunak baloratzea eta ezagutzea.
- 2. Jasangarritasunerako funtsezkoak diren zeharkako gaitasunak garatzea:** gazteek komunitatean duten protagonismoa sustatzea, ekintzaren, lankidetzaren eta loturak sortzearen bidez.

Hauek dira 4 ardatzetako bakoitzaren gaitasunak:

- **Ezagutzen ikasi:**

- Pentsamendu sistemikorako gaitasuna: gure ingurunearen harremanak eta elkarreraginak ezagutzea.
- Aurrea hartzeko gaitasuna: mugitzen garen egoera ulertzeko eta ebaluatzeko trebetasuna.
- Arauetarako gaitasuna: gure ekintzaren atzean dauden arauak eta balioei buruz hausnartzea.

- **Egiten ikasi:**
 - Estrategia-gaitasun: zerbitzua bera eta zerbitzuak komunitatean duen eragina planifikatzea.
 - Arazoak ebazteko gaitasuna: ekitea bermatuko duten aukerak pentsatzea.
- **Elkarrekin bizitzen ikasi:**
 - Lankidetzeta-gaitasuna: besteak ulertzea eta errespetatzea.
- **Izaten ikasi:**
 - Pentsamendu kritikorako gaitasuna: zalantzan jarri ahal izateko trebetasuna.
 - Auto-kontzientziarako gaitasuna: norberak komunitatean duen rolari buruz hausnartzea.

Zerbitzu horiek 4 **ebaluazio-eremu** izan ditzakete:

- Adingabeak kanpotik egiten duen zaintza, prozesu pertsonalaren eta erantzukizun-prozesuaren oihartzun gisa.
- Ikasketa teknikoenak edo profesionalenak gauatzeko kalitatea.
- Zerbitzuak komunitatean duen eragina, hainbat mailatan.
- Jasangarritasuna zerbitzuen bidez sustatzea eta baita horiek Garapen Jasangarriko Helburuei (GJH) egiten dieten ekarpenarekin duten lotura ere.

Zerbitzu-eremuak

1. Ingurumena babestea, zaintzea eta berreskuratzea

Horrelako zerbitzuak ingurune irekian neskekin eta mutilekin esku hartzeko toki pribilegiatuak dira. Adibidez: bide berde zahar bat berreskuratzea, mendian iturri zahar bat berreskuratzea, birziklatzearekin lotutako ekintzak...

Azken batean, jasangarritasunarekin lotutako hainbat gizarte-ekintza eta zaintza-ekintza biltzen dira eremu horretan.

Izan daitezkeen ikasketak: GJHetan oinarrituta, zerbitzu-eremu horren garapenean:

- **Ezagutzen ikasi:** Goseari eta malnutrizioari aurre egiteko nekazaritza iraunkorraren beharra ulertzea eta aurkitzea. Laborantza jasangarriak sustatzeari dagokionez, komunitatearen eta norberaren balioei buruz hausnartzeko gaitasuna garatzea. Ura bizitzako funtsezko elementu gisa ulertzea eta horregatik da garrantzitsua ura zaintzea, bai kantitatean, bai kalitatean. Ingurune hurbileko habitatak kontserbatzeko, lehengoratzeko eta hobetzeko estrategiak ulertzea.
- **Egiten ikasi:** Zerbitzuarekin ekoizpen- eta kontsumo-praktikak aldatzen laguntzea. Hurbilen dituzten komunitateetan uraren kudeaketa hobetzea, egindako zerbitzuaren bidez. Eraginkortasunaren beharra eta energia-nahikotasuna defendatzea. Hurbilen duen komunitatean energia berriztagarriko estrategiak sortzea. Klima-aldaketaren hainbat mailatako eragina eta klima-aldaketari laguntzen dioten giza dinamikak azaldu ahal izatea.
- **Elkarrekin bizitzen ikasi:** komunitateko biodibertsitatea kontserbatzen diharduten gertuko taldeekin elkarlanean aritzea. Klima babesteko ekimenak babestea edo sortzea.
- **Izaten ikasi:** Gure banakako bizimoduak gure komunitatearen garapen sozialean, ekonomikoan eta ingurumenekoan nola eragiten duen ulertzea. Bizimodu iraunkorrak ikustea.

2. Balio positiboak, bakea eta indarkeriarik eza sustatzeko eta sentsibilizatzeko zerbitzuak

Bizikidetzako eta errespetuko jarrera positiboak bultzatzeko. Gatazkak konpontzeko, negoziatzeko eta bitartekari-tzarako estrategia baketsuak sortzea. Estrategia horiek hezkuntza formalaren (ikastetxeak) eta informalaren (gazte-zentroak, elkarteak) eremuetan sozializa daitezke.

Izan daitezkeen ikasketak:

- **Ezagutzen ikasi:** Justizia, inklusioa eta bakea kontzeptuak eta horiek legearekin eta giza eskubideekin duten harremana ulertzea.
- **Egiten ikasi:** Gatazkak konpontzen laguntzea norberaren komunitatean edo ingurune hurbilenean.
- **Elkarrekin bizitzen ikasi:** Bakea eta justizia... sustatzen lagun dezaketen beste pertsona batzuekin eta bidegabekeria-egoerak jasaten ari diren taldeekin lankidetzan aritzea.
- **Izaten ikasi:** Kontzeptu horietan (bakea, justizia...) orain arte izan duten zereginari eta aldaketarako motibazioari buruz hausnartzea. Bidegabekeriak jasaten dituztenekiko enpatia eta elkartasuna adieraztea.

3. Genero berdintasunerako zerbitzuak

Kanpainak komunikabideetan, zainketekin lotutako zerbitzuak, adinekoen egoitzetan, haurren zaintzan... generoaren arabera aurrez ezarritako rolak hausteko.

Izan daitezkeen ikasketak:

- **Ezagutzen ikasi:** Generoaren, genero berdintasunaren eta genero diskriminazioaren kontzeptuak eta horien identitatea eta posizioa ulertzea.
- **Egiten ikasi:** Inguruan dauden genero diskriminazio moduak identifikatzea eta salatzea.
- **Elkarrekin bizitzen ikasi:** Beste pertsona batzuekin lankidetzan aritzea indarkeriaren eta genero desberdintasunaren praktikak murriztu ahal izateko.
- **Izaten ikasi:** Genero diskriminazioa behatzeko eta identifikatzeko gaitasuna garatzea eta genero-identitateari eta genero-rolari buruz hausnartzea.

4. Hezkuntza formalerako zerbitzuak

Ikastetxe barruko konponketak, jolastokien diseinua, hezkuntza-tailerrak egitea... Neska-mutil horiek hezkuntza formalaren testuingurura hurbiltzea bilatzen da eta espazio horietara itzultzea, prestatuntza- eta lan-munduratzeko estrategia gisa.

Izan daitezkeen ikasketak:

- **Ezagutzen ikasi:** Kalitateko hezkuntzak bizitzan zehar duen garrantzia ulertzea, desberdintasunak eta bazterkeria murrizteko tresna gisa.

- **Egiten ikasi:** Hezkuntza sustatzea, gazteak ahalduentzako tresna gisa.
- **Elkarrekin bizitzen ikasi:** Beste pertsona batzuk motibatzea eta ahalduentzako, hezkuntza-aukerak eska eta balia ditzaten.
- **Izaten ikasi:** Ibilbidean zehar sortzen diren prestakuntza-aukera guztiez baliatzeko gaitasuna.

5. Nerabeen artean jokabide arriskutsuak txikiagotzeko zerbitzuak

Nerabeen arteko asoziazionismoa sustatzea, gizarte-trebetasunen tailerrak, talde problematikoen eragina lantzeko eta aisialdi osasungarriko beste aukera batzuk eskaintzeko. Ekintza horiek osasunaren eremura ere bideratuta egon daitezke, adikzioetara zehazki, gai hori hezkuntza formalean zein ez-formalean lantzeko.

Izan daitezkeen ikasketak:

- **Ezagutzen ikasi:** Osasunaren eta ongizate fisiko eta mentalaren kontzeptuak ezagutzea eta ulertzea.
- **Egiten ikasi:** Osasuna eta ongizate fisiko eta mentala sustatzeko prebentzio-estrategiak sustatzea. Estrategia horietan sexu- eta ugalketa-osasunarekin lotutakoak ere sartzea.
- **Elkarrekin bizitzen ikasi:** Beste batzuekin motibatzeko eta lankidetzan aritzeko gaitasuna, guztion aldeko jarduera osasungarriak zabaltzeko, erabakitzeko eta dinamizatzen.
- **Izaten ikasi:** Eguneroko dinamikan norberaren osasuna sustatzen duten ohiturak sartzea. Osasunarekin lotutako balioak, sinesmenak eta jarrerak barneratzea.

6. Hiri-ondarea zaintzeko zerbitzuak

Bide-segurtasunerako zerbitzuak sartzea komunitatean konpontzeko eta laguntzeko. Toki inklusiboak eta seguruak sortzea.

Izan daitezkeen ikasketak:

- **Ezagutzen ikasi:** Ingurune fisikoak giza premia fisiko, sozial eta psikologikoak nola asetzen dituen ulertzea. Gure ondoretasun kulturala ezagutzea. Toki fisiko jasangarriagoak izateko beharra ulertzea.
- **Egiten ikasi:** Komunitateak sortutako tokietan azpiegitura inklusiboak eta iraunkorrak konpontzen, ebaluatzen eta eskatzen parte hartzea.
- **Elkarrekin bizitzen ikasi:** Toki seguru, inklusibo eta iraunkorrak sortzen ari diren beste erakunde edo talde komunitario batzuekin lankidetzan aritzea.

- **Izaten ikasi:** Jasagarritasunaren ikuspegia barneratzean, komunitatean hartzen diren erabakien alde edo aurka agertzeko gaitasuna.

7. Gizarte-zerbitzuekin lankidetzan aritzeko zerbitzuak

Adibidez, gizarte-jantokiak, bazterkeria-egoeran dauden haurrei eskola-laguntza ematea, desgaitasuna duten pertsonen aisialdian eta denbora librean laguntzea. Zerbitzu horien helburuak bat datoz pobrezia eta desberdintasunak murrizteko helburuekin.

Izan daitezkeen ikasketak:

- **Ezagutzen ikasi:** Pobreziaren zergatiak eta ondorioak ulertzea, baita oinarrizko giza beharrei eta eskubideei nola eragiten dien eta desberdintasunak gizarte-arazoak nola sortzen dituen ere.
- **Egiten ikasi:** Gaitasunak garatzea aztertu, eskatu eta jardun dezaketen pobrezia- edo desberdintasun-egoera zehatzetarako irtenbideak proposatzeko.
- **Elkarrekin bizitzen ikasi:** Beste batzuekin lankidetzan aritzea, pobrezia eta desberdintasunek eragiten dien pertsonak eta komunitateak ahalduzkoak.
- **Izaten ikasi:** Pobreziaren desberdintasunari eta esanahi zabalagoari buruzko kontzientzia sortzea, baita enpatia sentitzea eta elkartasuna adieraztea ere.

Ikasketa+zerbitzu proiektuen barruan mutilek eta neskek garatzen dituzten zerbitzuak hazteko, erreparatzeko, lan-mundurako eta esparru akademikorako prestatzeko eta komunitatearekiko eginkizuna aldatzeko aukera bat dira.

8. NEURRIRA EGINDAKO IKASKETA+ZERBITZU PROIEKTUAK?

Kontua da nola bateratu daitezkeen talde-jarduerak eta banakako neurriak. Izan ere, ikasketa+zerbitzu proiektuak taldean garatzen dira, bai ikastetxeko talde-gelan, bai erreferentziazko taldean, hezkuntza-aisialdiko zentro batean. Baina Gazte Justiziaren neurriak banakakoak dira beti. Hainbat modutan proposa daitezke:

- a) Talde batean parte hartzea, eskolan edo Hezkuntza-Aisialdian, nahikoa izan daiteke neska-mutil batzuentzat. Neurri sozializatzailea da, taldean lan egitekoa, ikasketak eskuratzekoa, erantzukizunak hartzekoa, herritar kontzientzia hartzekoa eta konpromiso eraldatzailea hartzekoa.
- b) Ikasketa+zerbitzua praktikatzen duten gazte-talde batean parte hartzea, eskola-testuinguruan edo gazte-zentro baten testuinguruan. Baina, kasu honetan, lanean ari garen adingabeak ikasketen, praktiken eta hezkuntza-prozesuen banakako programa bat du, ikasketa+zerbitzu taldean garatu beharrekoa.
- c) Gazteak ikasketa+zerbitzuko banakako programa bat du, modu pertsonalean garatzeko: proiektu baten urrats guztiak jarraituko ditu, haren adostasunaren eta konpromiso pertsonaletik abiatzen da eta hezitzailearen jarraipena edukiko du.
- d) Ikasketa+zerbitzu proiektu bat garatea barneratze-zentroaren testuinguruan, adingabe bakoitzarentzat berariazko helburuekin.

Ikasketa+zerbitzuko banakako proposamen batek arrakasta izateko, beharrezkoa da hezkuntza-laguntzako prozesuek behar bezala funtzionatzea. Proiektu horretan, urrats bakoitza tutorizatzen da, adingabe bakoitzak proposatzen dituen helburuei buruzko erabakiekien hasten da eta prozesu osoan zehar agertzen diren jomugak hartzen ditu kontuan. Beyebachek² helburu horiek izan behar dituzten ezaugarri batzuk adierazten dizkigu: gaztearentzat garrantzitsuak direnak, txikiak eta lorgarriak, jokabide zehatzen hitzekin

² HERRERO DE VEGA, MARGARITA ETA BEYEBACH, MARK (2018) *Intervención escolar centrada en soluciones. Conversaciones para el cambio en la escuela. Un manual práctico para profesionales de la educación*. Barcelona. Herder. Edizio digitala.

deskribatuak, zerbait amaitu edo zerbait utzi baino zerbait gehiago hasteko deskribatuak, eta lortzeak dakarren ahalegina hautematea ahalbidetzen dutenak.

Laguntza horretarako diseinatu ditugu egoera bakoitzaren beharretara egokitu daitezkeen tresna horiek. Ikasketa+zerbitzuko banakako proiektu batek honako osagai hauek izan ditzake:

8.1. Norberaren konpromisoaren aurretik

Mutil edo neskaren interesetan sakontzen du, haren jarrera eta prestakuntza-ibilbide horri Ikasketa+zerbitzu proiektu gisa ekiteko jarrera ona pixka bat gehiago ezagutzeko.

ZURE BAITAN MURGILDUZ: PERTSONA HAU NAIZ NI

Denok ditugu interesak, trebetasunak eta gaitasunak. Zein dira zureak?

Interesa duzu gehiago jakiteko, adibidez, mugaz haraindiko espazioari buruz, herri-musikari buruz edo Gerra Zibila bezalako gertaera historiko bati buruz. Animaliak, haizea, misterioak edo urrutiko lekuak bisitatzeari interesatzen zaizkizu? Zer beste gauza interesatzen zaizkizu?

Trebetasunak eta gaitasunak erraz edo ondo egiten dituzun gauzeekin dute zerikusia. Badago asko gustatzen zaizun jarduerarik? Baduzu gai gustukoenerik ikastetxean? Abestea, saxofoia jotzea edo balleta ikastea? Hizkuntza bat baino gehiago dakizu? Sukaldean aritzen dakizu? Lorategirik duzu? Nahiago duzu argazkigintza pintura baino edo futbolean jolastea? Ba al duzu trebetasun informatiko berezirik?

Interesak: gustatzen zait ikastea eta ondorengoan pentsatzea...

Trebetasunak eta gaitasunak: nik ahal dut...

Baliagarria izan naiz: norbaiti lagundu zenion une/denbora bat deskribatzea.

Laguntza jaso dut: deskribatu norbaitek lagundu zizun une/denbora bat.

8.2. Banakako Ikasketa+Zerbitzu proiektu bat hasteko konpromisoa

Adingabeari azalduko zaio zertan datzan konpromisoa hartu duen jarduera. Hau da, komunitateko gizarte-erakundeei buruzko proiektu bat aurrera eramateko eman beharreko urratsak.

Horretarako, hau egin behar du:

1. Gizarteko errealitatea aztertu: zer erakunde dauden, zertan diharduten eta jorratzen dituzten arazoetako zein interesatzen zaion.
2. Lankidetzan aritu gustatuko litzaiokeen gizarte-erakundearekin harremanetan jartzea.
3. Proiektu bat egin hezitzailearen eta deigarri zaion gizarte-erakundearen laguntzarekin.
4. Zer zerbitzu zehatz eman dezakeen ikusi.
5. Bere bizitzarako baliagarriak diren ikasketak identifikatu.

Konpromisoak formatu hau izan dezake:

IKASKETA+ZERBITZU PROIEKTU BAT EGITEKO KONPROMISO PERTSONALA

Izena:

Proposatzen dizkidaten jarduerak ezagutu ondoren, nire hezitzaileen laguntzarekin horiek egiteko konpromiso formala hartzen dut. Era berean, proiektua ondo egiteko behar ditudan zeregin guztiak egiteko konpromisoa hartzen dut.

Data eta sinadura:

Gazte parte-hartzailea

Hezitzailea

8.3. Komunitatearen premien azterketa

1. urratsa:

- Sareen bidez, auzoaren, biztanleriaren eta premien berri izan.
- Auzoko elkarte batzuekin harremanetan jarri eta zertan diharduten eta zer jarduera egiten dituzten jakin.
- Gure komunitatean dauden premiak identifikatu. Zerrenda bat egin.

2. urratsa: Hautatu komunitatearen premia bat (edo batzuk):

Zein uste duzu dela zergatia?

Nor ari da behar hori konpontzen laguntzen?

Zer modutan lagun daiteke?

3. urratsa:

Zer jakin behar dugu komunitatearen behar horri buruz eta nor ari da laguntzen? Nola aurkituko dugu?

4. urratsa: Ideien proposamena:

- Gure komunitateari laguntzeko, egin dezakedanari buruz bururatzen zaizkidanak.
- Hori egiteko, zeren erantzule izan naiteke.

5. urratsa:

Hezitzailearentzako txosten idatzi bat egin, aurreko atalak jasota.

8.4. Zein proiektu erabakiko dugu

Aztertu zein proiekturen bidez erabakitzen dugun. Aldeko eta kontrako gaiak eta hori egiteko aukerak baloratu.

Aukerak	Alde	Kontra	Egiteko aukera

8.5. Proiektua eraikitzea

Adingabeak proiektua antola dezan saiatuko gara, aurretik egindako lana kontuan hartuta.

Izena:	
Hezitzailea:	
Proiektuaren izena:	
Premia: Zer premiari erantzuten dio proposamen honek	
Jomuga Nola lagunduko du proposamen honek premia konpontzea	
Parte hartzea Zein elkarte eta erakunderi lagunduko diot eta nola	
Zer egingo dut nik:	
Zer arduraldi izango dut: Zenbat egun astean. Zenbat aste. Zer ordutegitan	
Ondorioak Gure lanaren ondorio gisa gertatzea espero duguna	
Nola egiaztatuko ditugu ondorioak Zer froga jasoko ditugu eta nola erabiliko ditugu	
Baliabideak Egindako lana lortzeko behar duguna	

Data:

Sinadura:

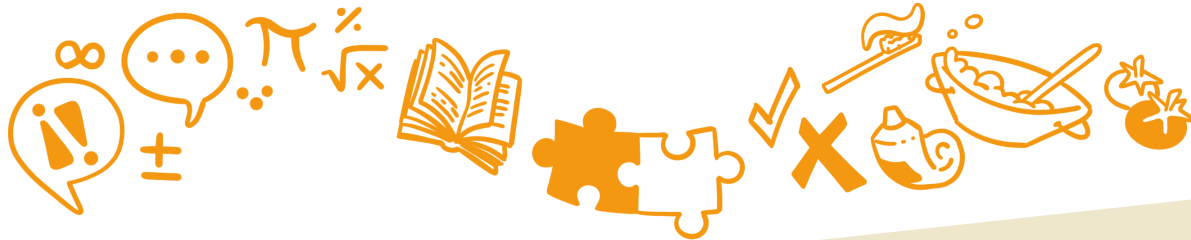
Adingabea

Hezitzailea

8.6. Zer ikasketa egin edo eguneratu proiekturako

Proiektu honetan zer ikasketa eskuratzea, errepatatzea edo indartzea aurreikusten dugun identifikatzen saiatzen gara. Adingabe bakoitzarekin adosten dugu zein alderditan eragin beharko dugun (proiektuan landu beharreko bizpahiru alderdi, adibidez).

Curriculum-ikasketak	Funtzezko gaitasunak	Bizitzarako trebetasunak	Eguneroko bizitzarako trebetasunak
Curriculum-arloak:	a) Hizkuntza-komunikazioa. b) Matematika gaitasuna eta zientzia eta teknologiako oinarrizko gaitasunak. c) Gaitasun-digitala. d) Ikasten ikastea. e) Gaitasun sozialak eta zibikoak. f) Ekimen-zentzua eta izaera ekintzailea. g) Kontzientzia eta adierazpen kulturalak.	1. Autoezagutza 2. Enpatia 3. Komunikazio asertiboa 4. Pertsonen arteko harremanak 5. Erabakiak hartzea 6. Arazoak eta gatazkak konpontzea 7. Pentsamendu sortzailea 8. Pentsamendu kritikoa 9. Emozioak eta sentimenduak kudeatzea 10. Tentsioak eta estresa kudeatzea	<ul style="list-style-type: none"> • Higiene pertsonala • Irudi pertsonala • Jantziak • Ordena • Etxeko lanak: sukaldea, garbiketa, arropa garbitzea, baxera garbitzea... • Pertsonen arteko harremanak • ...

8.7. Proiektua gauzatzea

Proiektua gauzatzea hausnartu ditugun ideiak martxan jartzea da.

Ekintzarako unea da.

Adingabeak taula bat egin behar du, zereginak, denborak eta nola antolatu ahal izateko...

Proiektua:			
Jarduerak:			
Zer egin	Noiz	Norekin	Zertarako
	Egunak: Orduak:	Elkarlanerako erakundeak. Kontaktuak.	Jarduera bakoitzaren helburua

Taula hau hasieran bete daiteke eta historia moduan egingo den ekintza bakoitzarekin osatuko da.

8.8. Proiektua ebaluatzea

Zati honetan Ikasketa+Zerbitzuaren proiektuari buruzko gogoeta egiten da.

Lehenik, adingabeak hausnarketa pertsonala egingo du idatziz.

Ondoren, elkarrizketa bat izango du hezitzailearekin, haztera eta aldaketa pertsonalera zerk eramango duen sakontzeko eta bilatzeko.

Adingabearen ikasketak

Zer ikasi duzu zerbitzua egiteko prestatzean sortzen den informaziotik?

Zer trebetasun garatu dituzu jarduerekin?

Proiektuak hobeto ulertzen lagundu dizu:

- Zeure burua
- Auzoko beste pertsona batzuen lana, elkarreana.

Nola erabil dezakezu esperientzia honetan ikasi duzuna?

Zerbitzuaren eragina

Zer premia sortu zuen zerbitzuak?

Zer ekarpen egin duzu?

Zer ekarpen egin dizu lankide izan duzun elkarreak?

Zure ustez, nola eragin die zure zerbitzuak auzoari, lagundu diezun pertsonei?

Prozesua

Nola lagundu zenuen proiektuaren plangintzan?

Zein gaietan hartu zenituen arazoak konpontzeko erabakiak?

Zer desberdintasun zeuden proiektatutakoaren eta benetan egin zenuenaren artean?

Zer ideia dituzu proiektuaren zatiren bat hobetzeko?

8.9. Etorkizunari begira

Prest al zaude beste lkasketa+Zerbitzu proiektu bat hastera?

BAI

EZ

ZERBAITEN ARABERA

EZ DAKIT EDO EZ DUT ERANTZUTEN

Errealitatea hobeto ezagutzen duzunez, zein eremutan egin nahiko zenuke proiektu bat?

Zer egiteko prest egongo zinateke?

Zein erakunderekin lan egitea gustatuko litzaizuke?

Baduzu etorkizunerako ideia pertsonalik?

9. IKASKETA+ZERBITZU PROIEKTUEN HEZKUNTZA-AUKERAK HAINBAT MOTATAKO NEURRI JUDIZIALETAN

“Azken finean, errealitatean eragitea eta hura aldatzea da errealitatea eralda daitekeela frogatzeko modu bakarra”. (EDUARDO GALEANO)

Konfinamenduak eta COVID-19aren pandemiaren bilakaerari emandako erantzunek, distantzia sozialak, protokolo berriek... komunitatearen ikuspegi berri bat sortu dute eta erakutsi dute balkoi bakoitzetik, etxe bakoitzetik, komunitate bakoitzetik... besteari laguntzeko beharra.

Hezkuntza-jarduera egoera sortu ahala aldatu egin behar izan da, eta adingabeek eta hezitzaileek ikasketa-formula berriak birsortzeko beren aldetik jarri behar izan duten egoera berriari erantzun behar izan zaio.

Gainera, egiaztatu ahal izan dugu lankidetzaz eta berrikuntzaz gaitasunak garrantzitsuak direla aurrean ditugun egoerei aurre egiteko. Ezaugarri horiek adingabeen eta gazteen artean sustatu behar dira: “Lankidetzan aritzeko gai izan. Burua egonezin duten pertsonak, planteatzen zaizkien erronka eta arazoei irtenbideak bilatzen dizkietenak. Jende jakingura, azalpen bakar batekin konformatzen ez dena. Informazio gehiago bilatzen duten buru kritikoak (...) prest daude datozen ziurgabetasun-aldiei aurre egiteko.”³

Elkarrekiko zaintzaren printzipioari erantzuten dioten prozedura berri asko daude, nire herritartasunaren eta planetarekiko erantzukizunaren parte gisa gauzatzen duten elkartzasuna, eta elkartzasuneko jokabidearen eta guztion ongiaren arteko harreman estu batetik abiatzen da.

Abian jar daitezkeen proiektuetan gure gida, bai hezitzaileentzat, bai adingabe eta gazteentzat, *Gizarte-premiaren, komunitatearentzako zerbitzuaren, Ikasketen* eta *Aliantzen* arteko harreman ingurutzalea da.

³ GONZÁLEZ ARES, VICTORIA. “La educación en tiempos de confinamiento”. Tiempo de Canarias, 2020ko apirilaren 5ean. <https://tiempodecanarias.com/opinion/planeta/educacion-en-tiempos-de-confinamiento>

Sareko lan honek aukera ematen digu, Aliantzek, balioak eta erantzukizunak partekatzen dituen komunitate bateko kide izatearen sentimenduari buruz hausnartzeko. Baita bizi garen gizartea eraldatzen duten herritar aktibo gisa jarduteko.

Barneratze-aldi baten ondoren, nerabeak lotura berriak aurkitu behar ditu kide den komunitatearekin, harreman afektibo osasungarriak ezartzeko eta herritar aktibo gisa honako helburu hauek lortzen laguntzeko: gure ingurunea modu parte-hartzailean edertzea, auzoko bizilagunekin eta erakundeekin harremanak sendotzea, gure komunitateko bizikidetzak hobetzen laguntzea. Emozioei esker elkartzeko, gizarte- eta hezkuntza-prozesuak eragiten ditu. Eta prozesu horiek ikasketa+zerbitzu proiektuekin prestatzen has daitezke.

Distantzia fisikoa ez da arazoa; bideokonferentziak, mezu elektronikoak, banan-banan proiektuak lan egiteko tresna informatikoak... zerbitzu-ekintzak prestatzeko, planifikatzeko eta abian jartzeko egon daitezkeen oztopoak hausten dituzte.

Sareak ehuntzeko bokazio horren ondorioz, ikasketa+zerbitzu proiektuek bat egiten dute Garapen Jasangarriaren Helburu honekin:

Proiektu guztiak ideia batekin hasten dira, gehienetan hezitzailearen kezkarri erantzuteko. Ideia hori partekatu eta zabaldu egiten da, baina adingabeen konpromisoa behar da, proiektua bere gain har dezaten eta planteatutako helburuak lortzeko behar den protagonismoa har dezaten.

9.1. Barneratzea

Horrelako neurrietan, helburuak dira kontrolari arreta jartzea diziplinarteko esku-hartze baten bidez eta premia pertsonal eta sozialei erantzutea. Iraupena, neurri-mota beste eskaera batzuek zehazten dute. Zentro hezkuntza-toki berri bat da eta ikasketa-esparruak gabezia maila handiagoarekin garatzeko beharrezko baliabideez hornitu behar da.

Zentroa, erakunde gisa, ingurune berri bat da, dagoeneko porrot egin duten beste ingurune batzuk ordezkatzeko dituen, eragin negatiboa zutenak eta gehiegitan jarrerak zehazten eta ohiturak baldintzatzen zituztenak. Baztertua izan den komunitatera hurbiltzeak eredu berriak eskatzen ditu, eginkizun berriak.

Beraz, ikasketa formaleko eta ez-formaleko espazioetan, era guztietako proiektuak has daitezke: banakako proiektu batekiko konpromiso pertsonala, zentroan edo zentroan garatzen diren jarduera ez-formalen esparruan egiten diren derrigorrezko irakaskuntzaren edo derrigorrezkoaren ondokoaren esparruko talde-proiektua.

Banakako Programa (neurria gauzatzean garatuko den BP) horretan ezarritako helburu guztiek gizarte eta norbanakoaren gaitasunak hobetzen laguntzen dute. Zentroko bizikidetzak hobetzen eta bizikidetzaren helburuak lortzen ere laguntzen dute.

Ikasketa+zerbitzu proiektu batean landu beharreko gaitasunak honako hauek izan daitezke: zeharkako gaitasunak, Ingurumen Hezkuntza, Balioen Hezkuntza, Bide Hezkuntza, Gizarte Trebetasunak, eta proiektuaren curriculum-arlokoak (Natura Ingurunearen Zientziak, Geografia...). Zerbitzutik sortzen den komunitate-ekintza eraldatzaileak gizarte-aldaketaren eragile izateko kontzientzia eragiten du (autoestimua, autoeraginkortasuna eta autokontzeptua hobetzen ditu), eta delituaren tratamenduari ematen zaion erantzunak ere esku-hartze espezializatua hobetzen du.

9.1.1. Erregimen itxiko barneratzea

Kasu horietan, ikasketa+zerbitzuko banakako programa bat gara daiteke, norberaren programan (BP) zehaztutako helburuei egokitua, neurri judizialak irauten duen bitartean. Talde-mailan ere parte har daiteke, ikasketa+zerbitzuko proiektu bat garatzen baita adingabeen zentroaren testuinguruan, adingabe/gazte bakoitzarentzat berariazko helburuekin.

Proiektu bakoitza lotuta egon daiteke, eta errazago lor daiteke, bai BPan ezarritako helburuekin, bai bizikidetzako helburuekin (B). Horri esker, barneratze-aldian fase ezberdinak (hasieratik bukaerara) gairatu ahal izango ditu.

Gure ingurune hurbilena aldatzeko eta gertatzen diren aldaketak esperimintatzeko gai garenean, beharrezko segurtasuna lortzen dugu errutina berriak praktikan jartzeko barneratze-neurria amaitu eta familiara, auzora itzultzen garenean.

Elikagaien xahuketari STOP

Deskribapen laburra	<p>Ekoinpuzen-, banaketa- eta kontsumo-prozesuan xahutzen diren elikagaien kopuruari buruz kontzientziatu ondoren, kontsumo-ohiturak eta -jokabideak eraldatzen laguntzeko kanpaina bat antolatzen da. Zentroan bertan izandako aldaketekin hasi ginen eta komunitatera zabaldu zen.</p> <p>Horregatik, auzoko jatetxe-arloko enprekin harremanetan jarri ginen kanpaina hau aurkezteko, nutrizio-dieta egokia izateko arazoak dituzten pertsonetikiko konpromiso gisa.</p>
Proiektuaren helburuak	<p>Zaborretara egunero joaten diren elikagai erabilgarrien kantitateari buruz sentsibilizatzea.</p> <p>Egiaztatzea nola elikadura-xahutzearen aurrean gosea pasatzen duen jende asko dagoen.</p> <p>Kontsumitzaile gisa dugun eginkizunaz jabetzea.</p> <p>Konpromiso pertsonalak, familiarak eta sozialak hartzea.</p>
Ikasketak	<p>Hizkuntza-komunikazioko gaitasunak.</p> <p>Gaitasun-digitala.</p> <p>Ikasten ikastea.</p> <p>Mundu fisikoarekiko elkar eragitea.</p> <p>Gizarte eta hiritar gaitasunak.</p> <p>Autonomia eta ekimen pertsonala.</p>
Zerbitzuak	<p>Zerbitzua zentroan bertan hasten da, zentroko norberaren eta jantokiko kontsumo ohiturak aldatzen.</p> <p>Kontzientziazio-kanpaina bat antolatu da aukeratutako euskarrion (podcast bat, film labur bat...), zentroko bizikidetzatzenitateekin partekatu da, parte hartzen duten erakundearen webgunean.</p>
Elkintzak, nola egiten da	<p>Zentroko osasun-hezkuntzako programako nutrizioari buruzko ikastarotik abiatuta, adingabe talde batek beste ikastetxe batzuek hasitako proiektu honetan parte hartzeko konpromisoa hartu du. Zentroko errealitatearen egokitu da.</p> <p>Zentroko sukaldearekin eta analisi-tresnekin ikerketa-prozedurak ezartzea.</p> <p>Sareko lanaren mapa eta prozesuaren etapa bakoitzeko erantzukizuna definitzea, parte-hartzaile bakoitzarengan hautemandako indarguneetan eta ahalmenetan oinarrituta.</p> <p>Gainerako ikastetxeekin eta jatetxe-arloko enprekin harremanetan jartzea, garatu beharreko jarduerak zehazteko.</p> <p>Jatetxe-arloko enpresen konpromisoa lortzea, eguneroko hondarren aprobetxamendua definitzeko.</p> <p>Kalitatezko zerbitzua eskaintzeko beharrezkoak diren elkarreraginak ezartzea.</p>
BP/B helburuak	<p>Lehenengo elkintzek jarduera antolatzeko lankidetzaren eta elkarrenganako errespetua sustatzeko balioko dute.</p> <p>Kontuan hartzea gizarteko arauak giza harremanetan eta talde-jardueretan duten garrantzia.</p>

Aliantzak	Iraunkortasuna eta gizarte-bazterketako egoeran dauden pertsonak artatzea lantzen duten beste ikastetxe eta erakunde solidario batzuekin, zentroa dagoen lurraldean.
------------------	--

Gure ingurune hurbila aldatzeko eta gertatzen diren aldaketak esperimintatzeko gai garenean, barneratze-neurria amaitzen denean eta familiarengana, auzora... itzultzen denean ohitura berriak praktikan jartzeko beharrezko segurtasuna lortzen dugu.

Hauek dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

9.1.2. Erregimen erdi-irekiko barneratzea

Egoera horretan, barneratze-zentroaren beraren eta ikasten duten prestakuntza arautuko edo laneko kanpoko ikastetxearen proiektuetan ere parte har dezakete.

Todas las voces, una sola voz	
Deskribapen laburra	Rap edo kaleko poesiaren artera bideratutako abestiak sortzeko prozesuan oinarritzen da (musika-ekoizpena eta letraren sorkuntza), gutxieneko errepertorioa osatu ahal izateko. Parte-hartzaileekin osatuko den abesbatzaren erakunde laguntzaileetan egingo diren kontzertuetan zehaztuko da.
Proiektuaren helburuak	Kantatuz protagonistei buruz hitz egingo duen eta pentsamendu bat defendatuko duen mezu, diskurtso berria berreraikitzea. Kulturak harreman afektiboetan duen garrantzia.
Ikasketak	Hizkuntza-komunikazioko gaitasunak. Sormen- eta arte-gaitasuna. Gaitasun-digitala. Ikasten ikastea. Gizarte eta hiritar gaitasunak. Autonomia eta ekimen pertsonala.

Zerbitzuak	Abesti bakoitzaren bideoklipa. Kontzertua auzoko Adinekoen Zentroan eta desgaitasuna duten pertsonentzako Zentroan («Hermano Pedro»).
Ekintzak, nola egiten da	Lehenengo ekintzek jarduera antolatzeko lankidetzak-lana eta elkarrenganako errespetua sustatzeko balioko dute. Kontuan hartzea gizarteko arauak giza harremanetan eta talde-jardueretan duten garrantzia.
BP/B helburuak	Pentsamendu sortzailea eta musika sustatzea, ongizate emozionala areagotzeko tresna gisa.
Aliantzak	Udaleko gizarte-ongizateko arloarekin, adinekoentzako zentroarekin eta desgaitasuna duten pertsonentzako arreta-zentroarekin.

Hauek dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

9.1.3. Erregimen irekiko sartzea

Kasu horretan, ikasketa+zerbitzuko banakako programa bat gara daiteke, neurri hori gauzatzeko banakako programan zehaztutako helburuetara egokituta, bai eta taldean parte hartu ere. Talde-jarduera hori prestakuntza arautua (bigarren hezkuntza, lanbide-heziketa, helduen hezkuntza) edo lanekoa (enpleguarekin txandakatutako prestakuntza-programak, profesionaltasun-ziurtagiriak) egiten den ikastetxearen testuinguruan edo ingurune irekiko bizikidetzak-unitatean bertan garatutako jardueren esparruan egin daiteke.

Eguneroko jarduera zentrotik kanpo egiten dutenez, eta COVID-19ak sortutako konfinamendu-egoeraren ondoren maskarak erabiltzeko betebeharrak dutenez, jabetu dira babes mota hori ez dagoela biztanleria-sektore jakin batzuetan, kasu gehienetan beren familietan eta adinekoen eta etxerik gabeko pertsonen kolektiboan.

Zaindu zaitez, zaindu nazazu	
Deskribapen laburra	Bizitza autonomia sustatzeko oinarritzko eta beharrezko lanak (arropa, kuxinak eta gortinak konpontzea) ikasten dituzten jostkintzako ikastaroa baliatuta, maskara babesleak egiten dira.
Proiektuaren helburuak	Enpatia sentitzea bakarrik edo mendetasun-egoeran edo/eta desgaitasun-egoeran bizi diren pertsonetikiko. Eguneroko ohituretan osasuna sustatzen duten jokabideak sartzea (eskuak garbitzea, banakako eta taldeko bizikidetzaz-espazioak garbitzea, janari osasuntsua, ariketa egokia egitea...). Genero-rolak eta zereginen banaketa desberdina ezagutzeta eta zalantzan jartzea.
Ikasketak	Hizkuntza-komunikazioko gaitasunak. Gaitasun-digitala. Ikasten ikastea. Gizarte eta hiritar gaitasunak. Autonomia eta ekimen pertsonala.
Zerbitzuak	Adineko pertsonak eta etxerik gabeko pertsonak artatzen dituzten erakundeekin harremanetan jartzen dira, egindako maskarak helarazteko eta maskara horiek erabiltzeko beharraz kontzientziatzeko.
Ekintzak, nola egiten da	Partekatu den premia bat ikusi da. Proposamenaren zirriborroa aurkezten zaie, eta zerbitzua egin ahal izateko ideari eta beharrezko zereginen buruzko hausnarketa-prozesuak hasten dira. Hezitzaileen zeregina da nesken eta mutilen artean ikerketa-prozesuan eta proiektua sortzeko prozesuan laguntzea, zerbitzu egokia eskaintzeko; behar bezala antolatu ahal izateko behar diren baliabide guztiak eskura jartzea; esparru horretan ikertzea ahalbidetuko dieten baliabide teknologikoak erabiltzea. Neskek eta mutilak proiektu hau bere egin dezaten eta alderdi guztietan buru izan daitezen sustatzea.
BP/B helburuak	Hezkuntza-unitateetako bizikidetzaz hobetzea, enpatia eta elkarrekiko errespetua oinarri hartuta.
Aliantzak	Gurutze Gorriarekin eta Iniciativas Humanas elkartearekin.

Hauk dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

9.1.4. Barneratze terapeutikoa

Jolastera!	
Deskribapen laburra	<p>Marketeria eta eskuzko jarduera tailerretik, hezkuntza-premia bereziak dituzten haurrentzako hezkuntza-jolas sorta bat garatu dute.</p> <p>Horrela egin dituzte eraikuntza eta bloke jostailuak, buru-hausgarriak, jostailu sentsorialak, liburu sentsorialak, mahai-joko errazak...</p> <p>Horretarako, haurrek egunerokotasunean dituzten zailtasunak ezagutu behar dituzte, baita jolasa hezkuntzarako eta errefortzu kognitibo eta psikomotorrerako elementu gisa erabiltzen ere.</p>
Proiektuaren helburuak	<p>Beste gaitasun eta funtzionaltasun batzuk dituzten haurrekin enpatizatzea, izan ditzaketen desgaitasunak ezagututa.</p> <p>Jolasak haurren garapen psikosozialean duen garrantzia eta osasun fisiko eta mentalean eta ongizate emozionalean duen eragina ezagutzea.</p> <p>Jostailu horiek egiteko beharrezkoak diren trebetasunak garatzea, haien funtzionaltasunak ezagututa.</p> <p>Jolas-guneak partekatzea haur horiekin, egindako jostailuen erabilera irakasteko.</p>
Ikasketak	<p>Hizkuntza-komunikazioko gaitasunak.</p> <p>Ikasten ikastea.</p> <p>Gizarte eta hiritar gaitasunak.</p> <p>Autonomia eta ekimen pertsonala.</p>
Zerbitzuak	<p>Jostailu-multzo oso bat egiten da, udalerriko San Juan de Dios ikastetxeko hezkuntza-premia berezietako geletako bateko haurrentzat pentsatuak. Hainbat topaketa antolatzen dira gela horietan, egiten dituzten jostailuak eramateko eta haurrekin jolasteko.</p> <p>Jostailuaren etengabeko hobekuntza ahalbidetzen du, hilabeteetan zehar gertatzen den elkar eragitearen ondorioz jasotzen dituzten ezaugarrietara egokituz.</p>
Ekintzak, nola egiten da	<p>Ikasturte osoan egiten da.</p> <p>Adingabe/gazte bakoitzak jostailuen diseinuan parte hartzen du, ikasturte horretan aukeratutako ikasgelara bisita egin ondoren, adingabeak, hezitzaileak eta psikomotrizitateko espezialistak ezagutzeko asmoz eta proposatutako helburua lortzeko behar duten informazio guztia emango diete.</p> <p>Informazio hori proiektua garatzen den lantegietan aztertuko da, jostailuak diseinatzeko eta eraikitzeko behar den informazio guztia bilatuta.</p> <p>Behin betiko jostailuak eman aurretik, zenbait jolas-topaketa egingo dira diseinuak aurkeztutako beharrian eta gaitasunekin alderatzeko.</p>

BP/B helburuak	Proiektu honetan parte hartu ahal izateko, ohitura kentzearekiko eta bizimodu osasungarriarekiko konpromisoa gainditu behar dira. Beraz, erronka bat da berez. Bizitza-proiektu berri batekiko erantzukizuna hartzeko konpromisoari esanahia ematea.
Aliantzak	San Juan de Dios Zentroarekin.

Hauak dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

9.1.5. Asteburuko egonaldia

Gehienez ere hogeita hamasei orduz, ostiral arratsaldetik edo gauetik igande gauera, kontrol bat ezartzen da, arau-hausteak saihesteko beharrezkoak diren jarrera aldatzearen eta ahalmenaren konpromisoa hartzeko.

Banakako proiektuak martxan jartzen ditugu.

Animaliekin lagundutako terapia	
Deskribapen laburra	Hartutako kalte zerebralaren ondoriozko desgaitasunen errehabilitazioan laguntzea, aliantzak ezarri duen elkartearen helburuekin bat etorrita.
Proiektuaren helburuak	Pertsonen arteko harremanak hobetzeko, jokabide prosozialak eta moldagarriak onartzeko beharra ulertzea. Ezarritako bizikidetzara-arauek errespetatzea. Terapia mota horien erabiltzaileen enpatia garatzea. Errealitate desberdinei aurre egitea ahalbidetzen duten auto-erregulazio emozionaleko mekanismoak eskuratzea eta finkatzea.
Ikasketak	Zaldi-laguntzailearen papera eta zereginak zaldi-terapiaren garapenean. Zaldiak behar bezala garbitzea eta mantentzea eta horrek dakarren erantzukizuna.
Zerbitzuak	Zaldi-laguntzaileen jarduerak, terapia mota horien erabiltzaileen terapia psikosozialen helburuak lortzen laguntzeko (kasu honetan, hartutako kalte zerebrala duten pertsonak).

Ekintzak, nola egiten da	Partekatatu den premia bat ikusi da. Proposamenaren zirriborroa aurkezten zaie eta zerbitzua egın ahal izateko ideari eta beharrezko zereginiei buruzko hausnarketa-prozesuak hasten dira. Jardueraren plangintzan garatu beharreko konpromisoak eta zereginak zehazten dira.
BP/B helburuak	Bideko arau-hauste bati dagokionez, beharrezko segurtasun-neurriak ez hartzearen ondorioez jabetzea. Ordutegiak betetzea. Jokabide laguntzailea.
Aliantzak	<i>Terapia Asistida con Animales</i> elkartarekin

Hauek dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

9.2. Egoitza ingurune irekia

Hezkuntza Taldearekin elkar bizitzeak, Etxeak, laguntzen du autokudeaketarako gaitasuna, norberaren autonomia eta beste gaitasun pertsonal eta sozial batzuk garatzen.

Zuretzako gutunak	
Deskribapen laburra	Konfinamendu-aldian, sare sozialak komunitatearen laguntza behar duten egoera askoren oihartzun bihurtzen dira. Agerikoa da adineko pertsonen bakardade-egoera ospitaleetan eta egoitza-zentroetan, konfinamendu horrek eragindako isolamendua dela eta. Horregatik, gutun anonimoak egiten zaizkie etxean edo egoitza-zentroetan konfinamendu-egoeran dauden adineko pertsona horiei eta sareko lana eragin duten gizarte-erakundeek ematen dizkiete.
Proiektuaren helburuak	Bakarrik bizi diren eta gaixotasunak edo egoera ezgaitzaileak jasan ditzaketen pertsonen egoerarekin eta sentimenduekin enpatizatzea. Egoera txarretan dauden adinekoen ongizate emozionalari laguntzea. Gizarte eraldatzeko eta aldatzeko eragile gisa identifika daitezten bultzatzea.

Ikasketak	Idatzizko komunikaziorako gaitasuna. Gaitasun pertsonalak, hala nola enpatia. Hiritar gaitasuna. Ahalduntzea.
Zerbitzuak	Gutunek motibazioa, ilusioa eta itxaropena sortzen dute, berrogeialdian zehar, jasotzen dituzten adinekoei laguntzen dien pentsamendu positiboa.
Ekintzak, nola egiten da	Zerbitzuaren onuradunei buruzko sentsibilizazio-fasea; zerbitzua ahalbidetuko duten gizarte-erakundeekin harremanetan jartzea; ikerketa (albisteak, irakurketak, bideokonferentziak); gutunak hartzaileei nola helarazi definitzea, zein baldintzatan, babes-neurriak; zerbitzuaren garrantziari eta beharrezko kalitateari buruzko gogoeta. Gutunak sortzeko prozesua eta kalitatezko zerbitzua lortzeko beharrezko ikasketak definitzea. Lantaldeko kide bakoitzari emandako eginkizun eta zereginen banaketa.
BP/B helburuak	Etxean bizi diren gainerako pertsonetikiko eta beste arduradun batzuekiko errespetu- eta erantzukizun-harremanak ezartzea. Zaintza emozionalaren garrantzia.
Aliantzak	Gurutze Gorriarekin, zerbitzu bat ematen baitie etxe isolatueta dauden adinekoei, elikagaiak eta farmazia-produktuak eramateko, eta gutunen igorle bihurtu ziren, saski bakoitzean bat erantsita. Iniciativas Humanas elkartearekin, adineko pertsonentzako egoitza-zentroetan dugun igorlea.

Hauk dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

9.3. Ingurune irekia

9.3.1. Zaintzapeko askatasuna

Olatu partekatua	
Deskribapen laburra	Proiektu pertsonalizatua, uretako kirolak egiteko gaitasunei balioa emateko eta zigor-arloko adinean ez dauden baina helduen erreferentziarik ez izateagatik edo gazte marjinalen taldeekin harremana izateagatik delitu-egitateetan parte hartu duten 14 urtetik beherako talde batekin lan egiteko. Zaintzapeko askatasuna duten gazteak uretako kirolen monitore bihurtzen dira, udako hilabeteetan haur horientzako surfaren hastapen-tailer bat abian jarrita.
Proiektuaren helburuak	Uretako kirolen bidez ohitura eta bizimodu osasungarriak sustatzea, 14 urtetik beherakoek parte hartzen duten egoera problematikoei aukerak bilatzeko. Berdinen arteko hezkuntza sustatzea, hitz sinesgarriaren eragin ukaezinagatik.
Ikasketak	Hizkuntza-komunikazioa. Aisialdi osasungarriko ereduak. Osasunerako heziketa. Ikasten ikastea. Gizarte eta hiritar gaitasuna. Ahalduntzea.
Zerbitzuak	Surfaren hastapen-ikastaroa aisialdi osasungarriko jarduera gisa, hiri inguruko auzo bateko haurrentzako udako jarduera-programa baten esparruan. Elkarriketaren bidez eta irtenbideak azpimarratuta, hausnarketarako gune bat garatzen da.
Elkintzak, nola egiten da	Zenbait erakundek eta ikastetxek beharrezkotzat jotzen dute delitutik gertu dauden jarduerekin jolasten dabiltzan edo zigor-arloko adineko adingabeekin delituetan parte hartu duten 14 urtetik beherako haurrek hurbilketa bat izatea neurri judicial batek dakarrenean, adibidez, barneratze zentro bat bisitatu, han bizi den egoera ikus dezaten. Baina proposamen honekin, espazio atseginetara hurbiltzen gara, hondartzara adibidez, bizitzako historia hauek partekatzeko. Auzoan adingabeekin lan egiten duen GKEarekin harremanetan jartzen da, jarduera planifikatzeko eta prestatzeko, itsasodun hiriko zinegotzigoko baimen egokiekin, auzotik gertu dagoen hondartzan garatzeko. Aurretiko beste proiektu batzuetan parte hartu duten erakundeekin ere harremanetan jartzen dira, lankidetzaz berezia eskatzeko, eta frutaz eta urrez hornitzen dira, jarduera osatzeko esfortzu fisikoarekin bat datorren gosari bat eginez.

BP/B helburuak	Aisialdiko edo kiroleko jardueraren batean parte hartzea, elkarreragin berriak ezartzeko eta aisialdi osasungarriaz gozatzeko.
Aliantzak	Auzoko adingabeekin lan egiten duen GKEarekin, itsasodun hiriko zinegotzigoarekin praktikatzeko beharrezkoak diren surf eta bodyboard taulak hornituko dituen, talde txiki batekin, banana kooperatiba batekin, botilako ura banatzen duen enpresa batekin eta auzoko olio eta ozpin dendetako batekin.

Hauk dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

9.3.2. Tratamendu ibiltaria

Inguruneko baldintzak berriazko tratamendu bat jasotzeko egokiak badira, mendekotasun-prozesuak edo disfuntzio esanguratsuak gainditzen lagunduko dion programa terapeutiko batera jo daiteke.

Beraz, bere Banakako Programaren helburu nagusia drogen kontsumoak bizitzako eremu guztietan eragiten dituen kalteak ezagutzea da, bai eta drogen abstinentzia-programa batean sartzeko aukera emango dioten bizi-ohitura osasungarriak sustatzea ere. Edo afekzio psikologikoen tratamendua egitea.

Artea sarean	
Deskribapen laburra	Aisialdi osasungarriko ekintza atsegingarriak sustatzea. Aisialdia hainbat modutan betetzen da, udalak utzitako espazioak aldi baterako utzitako orube pribatu gisa zaharberrituta, espazio horiek edertzeko eta gozatzeko. Horregatik, banakako proiektu hau ahalduntze- eta lidergo-ariketa bat da, proiektuan barne hartzen dituen auzoko gazte-talde batekin eginkizun hori hartzen baitu.
Proiektuaren helburuak	Aisialdiko jardueren aniztasuna aberastea, drogen kontsumoa murrizteko eta taldeen kontsumo-presioei aurre egiteko. Espazio publikoen okupazioari buruzko araudia ezagutzea, horiek hobeto erabiltzeko.

Ikasketak	Osasunerako heziketa. Ikasten ikastea. Gizarte eta hiritar gaitasunak. Ekintzailletza.
Zerbitzuak	Auzoko kultura- eta kirol-zentroak gauaz irekitzea sustatzea, proiektuarekiko atxikimendu-maila handiagoa lortzeko eta itxaropenei erantzun egokia emateko modu parte-hartzailean diseinatuta.
Ekintzak, nola egiten da	Auzoko gazte-talde bat eranstea, mobilizatzea eta konbentzitzea erronka horri aurre egiteko, lurraldeko gazte-elkarteekin, egongo balira, edo gazterriko zinegotzigoaren laguntzarekin. Haren administrazio-ezaugarriak ezagutzea, udalari testuinguruan egokitutako proposamena egiteko. Garatu beharreko birgaitze- edo egokitze-ekintza planifikatzea, eta hasierako egokitzapen-obrak egitea udalarekin adostea, esku-hartzea hasi aurretik.
BP/B helburuak	Tresna pertsonalak eskuratzea, arazoak behar bezala kudeatzeko pentsamendu ondorioztatzeko pentsamendua eta pentsamendu kritikoa abian jartzeko gai izateko. Pentsamendua asertibitatean, gatazken konponketan eta indarkeriaren ordezkotzat erantzunetan oinarritzen da.
Aliantzak	Udaleko gazterriko eta hirigintzako zinegotziekin, lurraldeko gazteen elkarte-sarearekin.

Hauk dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

9.3.3. Gizartearen aldeko zerbitzuak

Konpondu-Arte	
Deskribapen laburra	Proiektu honen xedea da haur-parkeak, autobusak, tranbiak, funtsezko baliabide komunitarioak konpontzea eta mantentzea, bandalismo-jokabideengatik hondatuta daudenak eta ondasun publikoak edo hirugarrenak kaltetzen dituztenak. Ikuspegi aldaketa eragiten dute garbiketa edo konponketa horrek dakarren lanari dagokionez.
Proiektuaren helburuak	Ulertaraztea tokiko komunitateak edo pertsona jakin batzuek justifikaziorik gabe jasan dituztela jokabide desegokiaren ondorio negatiboak eta konpondu egin behar direla. Hondatutako edo apurtutako hiri-altzariak berritzeko edo ordeztuko egin beharreko lanen garrantzia ezagutzea.
Ikasketak	Sormen- eta arte-gaitasunak. Aisialdi osasungarriko ereduak. Osasunerako heziketa. Ikasten ikastea. Gizarte eta hiritar gaitasunak.
Zerbitzuak	Hondatutako hiri-altzariak konpontzen laguntzea horretaz arduratzen diren udal-taldeekin. Haurren eta gazteen aisialdirako guneak hobetzeko edo diseinatzeko ekintzak sustatzea. Aisialdirako guneak diseinatzeko material birziklatua aprobetxatzeko proiektuak.
Ekintzak, nola egiten da	Garrantzitsua da inplikatu nahi diren udal-zerbitzuekin harremanetan jartzea, baita auzoan dauden eragile komunitarioen aniztasunarekin ere, zerbitzua benetako eragina izan dezan eta benetako premiekin lotzeko. Auzoko berdinen taldearekiko jokabide bandaliko horiei buruzko sentsibilizazio-ekintzak.
BP/B helburuak	Komunitatearekin eta arduradun-figurekin errespetu- eta erantzukizun-harremanak ezartzea. Gune komunitarioak zaintzearen garrantzia.
Aliantzak	Kontuan hartzea toki-administrazioekin (garbiketa, parke eta lorategi zerbitzuak; gazteria-zerbitzua, herritarren partaidetzarako zerbitzua...), jantoki sozialekin eta etxerik gabeko pertsonekin lan egiten duten erakundeekin ezarritako sinergiak.

Hauk dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

9.3.4. Gizarte-hezkuntza arloko zereginak egitea

Konekta gaitzean, elkarrekin gaude	
Deskribapen laburra	COVIDak eragindako konfinamenduaren eta pandemiaren ondorioak pairatzen ari diren familien errealitatera hurbiltzea proposatzen da. Horretarako, auzoko auzo-elkarteak elikagaien banku bat ireki nahi duenean aurkezten den aukera aprobetxatzen da, familia askoren prekarietatea dela eta, lanpostuak desagertu direlako. Horretarako, gaztea, administrari laguntzaile gisa, proiektuan modu aktiboan parte hartzeko egiten ari den ikasketak balioesten dira.
Proiektuaren helburuak	Gizarte-gaitasunaren garapena sustatzea, ingurune hurbilenera hobeto doitzeko. Jokabide desberdinak egonkortu daitezela, emaitza eta erantzun desberdinak lortzeko. Babes faktore gisa jarduten duten gizartearen aldeko talde berdinotara hurbiltzea sustatzea, gizarteratze-gabeziak arintzeko.
Ikasketak	Norberaren eta gizartearen gaitasunak: enpatia, tolerantzia, autonomia, segurtasun emozionala, elkartasuna, arau eta balio sozialekiko errespetua.
Zerbitzuak	Auzoko elkarteak sustatzen duen elikagaien bankua martxan jartzea.
Ekintzak, nola egiten da	Elkartarekin harremanetan jartzen hasita, lan-taldeko prozesu batean murgiltzen da eta zeregin administratibo zehatzak hartzen dira bere gain, eta horiek gizarte- eta hezkuntza-gaitasunak egonkortzea ahalbidetuko dute.
BP/B helburuak	Hasitako prestakuntza- eta lan-ibilbideari buruzko begirada eta ikuspegian aldaketa sustatzea, erabakia egonkortzeko eta kudeaketa-trebetasunekin esperimintatzeko.
Aliantzak	Auzoko auzo-elkartea.

Hauek dira proiektuak lotzen dituen GJHak:

10. IKASKETA+ZERBITZU PROIEKTU GARATUAREN ADIBIDEA: IRRIBARREAK ERAIKITZEN

Eskerrak ematen dizkiogu Pioneros Fundazioari proiektu honen ekarpenagatik. Egokitzapenak egin ditugu, ikasketa+zerbitzu proiektu baten fase guztiak egin ahal izateko helburua bete dezan.

10.1. Sarrera

Proiektu honen protagonistak 14 eta 17 urte bitarteko neska-mutilak dira. Neurri judizial bat betetzen ari dira, ingurune irekian edo barneratze-neurriarekin.

Gazte talde hau Pioneros Fundazioak kudeatzen duen Lan Aurrekotasuneko Programaren barruan dago. Helburua da prestakuntza- eta lan-gaitasunak handitzea, enplegua lortzeko edo ikasketei berriro ekiteko.

10.2. Proiektuaren sinopsia

Gazteek, haurren eskubideak ezagutu ondoren, gogoeta egin zuten: jolasteko eta hezteko eskubidea. Uste dute eskubide horiek ez direla bermatuta egon norberaren haurtzaroan eta haurtzaro askotan. Gogoeta horretatik eta aukeretatik abiatuta, material pedagogikoa, jolasak eta ingurumen-jarduerak egiten dituzte, Caballero de la Rosa HLHI ikasketako Komunitateko adingabeen ikasketa errazteko. Ikastetxe hori aukeratzeko, ikastetxe horretara joaten diren haurren profilari buruzko hausnarketa egin da (etorkinen %80 biltzen dituen ikastetxea) eta horietako batzuk haurtzaroan ere ikastetxe horretara joan zirelako.

10.3. Proiektuak erantzuten dion gizarte-premia

Ikastetxeko testuinguruan ikasteko eta jolasteko espazioak eta materialak sortzen laguntzea, Caballero de la Rosa HLHIko hurrek jolasteko eta hezteko duten eskubidea bermatzeko. Ikasketaren Komunitatea.

Ikastetxe hau familia migratzaile ugari osatzen dute, batez ere marokoarrek eta pakistandarrek. Baliabide ekonomiko gutxi eta aukerarik ez duten familiak, non enplegua bilatzea eta enplegu horiei eutsi ahal izatea oinarrizko lehentasuna den familientzat. Egoera horretan, eskola-testuinguruak funtsezko protagonismoa hartzen du haur horien ikasketan eta jolasean.

Ikasketa+zerbitzu proiektu honek bi ikasturte iraun du. Ikasturte horietan, nerabe taldeak material pedagogikoak egin ditu, ikastetxeko jolastokia birdiseinatu du, eskola-baratzea, intsektuen hotela eta ingurumenarekin lotutako beste ekintza batzuk bultzatu ditu, Caballero de la Rosa ikastetxeko haurren ikasketa errazteko, zentzumenen eta jolasaren bidez.

10.4. Proiektuaren gazte protagonisten hezkuntza-premiak

14-17 urteko gazte horiek neurri judizial bat betetzen ari dira, ingurune irekian edo zaintzapeko askatasunean. Gainera, ez dute derrigorrezko bigarren hezkuntza amaitu, eta hezkuntza-sistema errefusatu dute. Izan ere, sistema horretatik kanpo sentitzen dira eta aspaldi kanporatu dituzte.

Bi hezkuntza-premia argi daude:

- Komunitatearen parte direla sentitzea, bai eta hura osatzen duten testuinguru guztien parte ere, bazterkeria-sentimendu hori murrizteko, haren egoera judiziala kontuan hartu gabe.
- Duten gaitasunetan konfiantza berreskuratzea, aldaketarako duen motibazioaren funtsezko elementu gisa, eta bizitzan, oro har, eta prestakuntza- eta lan-ibilbidean, bereziki, arrakasta lortzea.

Gure ustez, proiektu honek premia horiek indartzen ditu. Izan ere, alde batetik, jatorrizko auzoetan dagoen ikastetxeari ekarri dizkioten materialak eta jarduerak sortzeko ikasketen erabilgarritasuna aurkitzen dute. Bestalde, komunitate osotik jaso duten errekonozimendua, hezkuntzako ez ezik, gizartekoa ere izan da. Behin baino gehiagotan haur eta lehen hezkuntzako ikastetxea zen ikastetxera itzultzen dira. Azken batean, kanporatu egin zituela sentitzen zuten eta kanpoan sentitzen ziren hezkuntza-sistemara itzultzen dira.

Erronka berri bati egin behar izan diote aurre: eginkizuna aldatzea, ekarpenak egiten dituztenak izatea eta komunitatean ongizatea sortzen laguntzen dutenak izatea. Ongizate hori zerbitzua ematen duten egun bakoitzean onartzeak, ingurunean aldaketak ez ezik, barneko norberaren aldaketak ere eragin ditu.

10.5. Zerbitzuaren eta zereginen deskribapena

Azaroaren 20an, Haurren Nazioarteko egunean, haurren eskubideei buruz hausnartzera bideratzen dira eguneko jarduera guztiak. Egun horretan Errioxako herriaren defendatzaileak bisita egin zigan.

Hortik aurrera, ondorio ezberdinak ateratzen dira, eta bi indarrarekin azaltzen dira:

- Hezkuntzarako duten eskubidea, bermatu ez dela uste dutena.
- Ezta jolasteko duten eskubidea ere.

Nerabeen taldearekin bi ondorio horiei buruzko gogoeta egiten da eta ikerketa sakonago bati ekiten zaio. Horretarako jasotzen dira haurren testigantzak, prentsa-artikuluak...

Hortik aurrera, ikasketa+zerbitzu proiektu bat eratzen hasi zen, bi eskubide horien inguruan. Nerabeek azaltzen duten **erronka** da haurrei bi eskubide horiek bermatuta izaten laguntzea. Horretarako, harremanetan jartzen dira Caballero de la Rosa HLHirekin. Topaketa horretan parte hartzen dute Haur Hezkuntzako eta Lehen Hezkuntzako irakasleek, ikastetxeko zuzendaritzak, Lehen Hezkuntzako bi ordezkariarekin, guraso-elkarteko AMPA batekin eta nerabeekin batera. Erronka mahairatzen da, eta ikastetxeak zentzu horretan duten gizarte-premia zehazten du. Horretarako, gazteak prest eta motibatuta sentitzen dira.

Zerbitzu-eremu honen xedea da gazte horien eta adingabeen bizitzetan hezkuntza formala balioestea. Lotura zuzena du GJH hauekin:

Zerbitzuaren helburu zehatzak:

- Montessori metodoaren eta Waldorf hezkuntza-sistemaren material pedagogikoak, Haur Hezkuntzako hiru gelatarako eta ikastetxeko Lehen Hezkuntzako bi gelatarako: tamaina eta kolore desberdinetako Tangram batzuk, bi geoboard irudiak egiteko eta bi taula biderkatzeko taulak praktikatzeko.
- Jolas tradizionalen diseinua eta pintura ikastetxeko patioan: xakea, twisterra, hiru marran eta txingoka.
- Fundazioaren negutegian eta, ondoren, ikastetxeko eskola-baratzean landareak ereiteko eta birlandatzeko lanak.
- Eskolako baratzea zaintzea.
- Intsektu-hotelaren diseinua eta sorkuntza.
- Patio inklusiboagoa diseinatzea, harea-zuloekin eta zirkuituekin.
- Emandako material guztiak haurrekin partekatzea eta erabiltzen irakastea.

Zerbitzuaren zereginak

Taldea prest eta motibatuta sentitzen da ikastetxeak egindako eskaerari aurre egiteko. Eskaera hori ikastetxean dugun lehen topaketa batetik sortu da. Horretarako, nerabeak hainbat batzordetan antolatu dira:

- **Komunikazio-batzordea:** ikasketa+zerbitzuaren prozesu osoaren erreportaje grafikoa eta dokumentala egiteaz arduratzen da. Kanpoko kontaktuekin (ikastetxea, familiak, hedabideak, Logroñoeko Udala) beharrezkoak diren hitzorduak kudeatzea, neska-mutil guztiek parte hartuko duten proiektuaren bloga diseinatzea, ekintzen argazkiak eta bideoak ateratzea eta beharrezkoak diren elkarrizketak egitea.
- **Zerbitzua planifikatzeko batzordea:** oharrak, neurriak eta zerbitzua arrakastaz egin ahal izateko beharrezko baldintza guztiak hartzea. Gizarte-premia antzemanda, zerbitzuak dakartzan zeregin guztiak nola egin erabakitzen da, bai ikasgelan, bai tailerretan.
- Zerbitzuaren zereginak ostegunetan zentralizatuta daude, eta egun horretan erabaki da ikasketa+zerbitzuari, goizeko batzarretik, ikasgelako lanari eta tailerreko lanari eskaintzea. Goizero, 08:00etatik 08:30era, gosalduta bitartean, planifikatu eta eguneko erronkak antolatzen dituzte, proiektuan laguntzen ari diren hezitzaileekin batera.

10.6. Ikasketaren helburuak eta curriculum-loturak

Ikasketaren edukiak

Neska eta mutil bakoitzak bere curriculum-egokitzapena du, DBHko 1. eta 2. mailtako edukiarekin, baina kasu batzuetan Lehen Hezkuntzako mailetan jarri behar dugu arreta (4. eta 5. mailetan).

Proiektuan zehar berreskuratuko ditugun ikasketetatik ibiltzean, agerian geratzen da – Curriculum-maila kontuan hartu gabe – gazteek hainbat ikasketa-jardueran egin ditzaketela. Ikasketa+zerbitzu ikasketak bizkortzea eta hainbat gaitasun integratzea ahalbidetzen duen tresna da. Eta horrek ahalduz eta gazte bakoitzarengan konfiantza nabarmen handitzea eragiten du.

1.- Ezagutzen ikasi

- Haurren eskubideei buruzko pentsamendu kritikoa eta norberarenak nola bermatu diren ezagutzea eta garatzea.
- Eskubide horiei dagokienez ingurune hurbilean (auzoan, ikastetxean) dagoen gizarte-premia ikertzea.
- Pobreziaren zergatiak eta ondorioak ulertzea, pobrezia haurren eskubide horien bermeari nola eragiten dion eta, aldi berean, gizarte-arazoak sortzen dituela.
- Kalitateko hezkuntzak bizitzan zehar duen garrantzia ulertzea, desberdintasunak eta bazterkeria murrizteko tresna gisa.
- Zerbitzuari lotutako curriculum-ikasketak:

- **Matematikarako gaitasuna:** zenbaki arruntak, geometria, sistema metriko hamartarra, proportzionaltasuna.
- **Hizkuntza-komunikazioa:** ahozko eta idatzizko adierazpena, informazio-iturriak, publizitate- eta kazetaritza-testuak, informazioaren antolamendua, eskemak, irakurketa, kazetaritza-erreportajeak egitea.
- **Informazioaren tratamendua eta konpetentzia digitala:** irudiak interpretatzea, informatika-programak erabiltzea (testu-tratamendua, kalkulu-orria, planoak), argazki- eta bideo-kamera erabiltzea, hainbat baliabide digitaletan informazioa bilatzea.
- **Humanistikoa eta artistikoa:** Montessori pedagogia, planoak egitea, publizitate-diseinua, zirkulu kromatikoa osatzea.

2.- Egiten ikasi: gaitasun teknologikoa, ikasten ikastea, ekimenaren zentzua eta enpresa-espirtua

- **Ikasten ikastea:** talde-lana (erabakiak hartzea, gatazkak konpontzea, ebaluazioan eskaera egitea hobekuntzak proposatuta, motibatzea), ikasteko estrategiak beharren arabera, lana antolatzeko orduan trebatzea, ezagutzatik abiatzea, proiektu osoan zehar egiten ari diren aurkikuntzen bidez ezagutza zabaltzeko. Laguntza eta puntueltasuna, konpromisoak betetzea, higiena eta ordena, bai irudi pertsonalean, bai materiala entregatzean.
- **Gaitasun teknologikoa:** zerbitzuarekin lotutako tailerretan garatutako ikasketak, hala nola pintura, elektrizitatea, zura, marrazketa teknikoak, planoen azterketa... Laneko babes-ekipamenduekin ohitzea eta uneoro jantzita eramateko beharra eta garatutako zerbitzuaren jarduera bakoitzean erabili eta gorde beharreko tresnak ulertzea. Lanen plangintzan etengabeko erabaki iraunkorrak hartzea, kontuan hartuta materialak entregatzeko datak eta kostuak murrizteko erabiltzen den lehengai, bai eta landareen eta negutegiaren ibilbide naturala ere.
- **Ekimenaren zentzua eta enpresa-espirtua:** zerbitzu horiek garatzeak prestakuntza-kezka berriak pizten ditu, prestakuntza behar duten eta orain arte erabat baztertu diren lanbideetan, hala nola diseinu grafikoan, tailerretako ikasketetan eta garatzen dituzten lidergo- eta plangintza-trebetasunetan, konfiantza sortzen dute lan-elkarrizketa batera joateko orduan, eta hori erronka garrantzitsua da gazteentzat.
- Hezkuntza ahalduztzeko tresna gisa ulertzea, sustatzea eta eskatzea, proiektuan barne dauden aldeekin hitz eginda, delitu-jokabideak eta aukera-desberdintasuna murrizteko.

3.-Komunitatean edo taldean bizitzen ikastea, gainerako pertsonekin bizitzen ikastea: gizarte eta hiritar gaitasunak, kontzientzia eta adierazpen kulturalak

- Gizartekoa eta herritarra: hauren eskubideak, erakunde publikoen eta gizarte-eragileen erantzukizuna, proiektuan parte

hartzten duten barneko eta kanpoko pertsona guztiekiko harremanak, sentimenduak eta emozioak identifikatzea, bizikidetzeta- eta elkarrizketa-arauak errespetatzea.

- Beste pertsona heldu batzuekin lan-ikuspegitik ezarritako harremanak, hala nola ikastetxeko irakasleekin, udaleko arkitektura-ardeloko langileekin, kazetariekin, konfiantza sortzen die, bai eta helduen munduan ere. Era berean, gatazkatik kanpo beste harreman-eredu batzuk sortzen dira.
- Emandako material guztien kalitateak, haurrek eta komunitate osoak (auzoa, familiak, irakasleak) emandako balorazioak ahaldundu egiten dituzte proiektu honetako gazte protagonistak.
- Lanean bertan eta kanpoko pertsonekin sortzen diren zailtasunei aurre egiteko hainbat modu aurkitzea, ihes egin edo indarkeriazko jokabiderik gabe.
- Proiektu honetan zehar, komunitatearen barruan beste eginkizun bat aurkitzen dute.
- Besteen balioak errespetatzea, adibidez: haurrek beren jokabideari buruzko eskaera zehatzak egiten dizkietenean, hala nola tabakoa edo biraoak.
- Koordinazio-trebetasunak garatzea proiektuan modu batera edo bestera barne dauden pertsonekin.
- Beste gazte batzuk eta haurrak motibatzea, hezkuntza-aukerak eta jolas-eskubidea eska ditzaten.

4.- Izaten ikasi

- Talde irekietan egindako autoebaluazioa, proiektu osoan garatua. Bertan agerian jartzen dira gazteen baliabideak, bai eta gogoeta argiak ere pizten ari diren aukerei buruz, gazte bakoitza bere erregulazio emozionalari buruz martxan jartzen ari den estrategiei buruz eta horrek nola eragiten duen proiektua ondo joan dadin eta komunitatearekin dituen harremanetan.
- Proiektua bertan behera uzteari buruz eta jarraitzea erabakitzeko moduari buruz hausnartzea. Proiektuan irauteko autonomia eta erabaki librea sustatzen dira, ongizate psikologikoa sortzen da eta bizitzan ematen dituzten urratsetan hartzen
- Frustrazioarekiko ahalegina, iraunkortasuna eta tolerantzia baloratzea. Zalantzarik gabe proiektuak egunero horiei aurre eginarazi die.
- Norberaren ibilbidean une honetan bizi duten prestakuntza-aukera aprobetxatzeko gaitasuna.

Nerabeek gaitasun horiek guztiak lantzen dituzte, heldutasun- eta curriculum-maila desberdinetatik abiatuta. Tresna horrek inklusioa errazteko duen potentziala adierazten du, gaitasunez gain.

10.7. Sareko lana

Proiektu hau gauzatu ahal izateko, indar asko batu behar dira, barnekoak zein kanpokoak:

- Fundazioaren zentroa eta Caballero de la Rosa Ikastetxea, ikasketa+zerbitzuaren proiektua gauzatu ahal izateko.
- Logroñoeko Udala, arkitektoak gainbegiratuta patioan egin beharreko egitura-aldaketa guztiak.
- Familiak: bai ikastetxeokoak -seme-alabentzat nahi duten patioari begira ideiak eman ahal izateko, materialak emateko... - , bai ikastetxeo familiak, guraso batzuek beharrezko lan batzuk egiten parte hartu zutelako.
- Boluntarioria eta ikastetxean parte hartzen duten elkarteak, ikasketa-komunitate den aldetik.
- Errioxako Unibertsitatea, Cadena Ser, Diario de La Rioja. Bitarteko horien bidez, proiektuaren hezkuntza- eta gizarte-eragina zabal dezakegu.

10.8. Espazioak eta baliabide materialak eta giza baliabideak

Kanpoan, ikasgelan eta lantegian egiten diren jarduera garrantzitsuenak dira:

- Ikastetxeo nerabeek eta haurrek elkarrekin egindako irakurketa dialogikoak: makro irakurketa dialogikoa egin genuen Logroñoeko erdiguneko plaza batean eta 100 pertsonen baino gehiagok hartu zuten parte.
- Ikasgelako talde elkarreragileak, boluntarioekin curriculum-eduki desberdinak landu ahal izateko: ikastetxeo irakasleak, kazetari bat, institutuko orientatzaile bat, nerabeentzako erreferentziatzako bat, fundazioko kudeatzailea.
- Solasaldiak Cadena Ser irratian: "Hitz egin dezagun hezkuntzaz".
- Haurren eskubideei, materialek inspiratzen dituzten pedagogiei buruzko informazioa ikertzea eta bilatzea.
- Ikasgelako lana eta lantegiko lana: materialak prestatzea, diseinatzea eta fabrikatzea.
- Eguneroko lanaren antolaketa-batzarrak eta asteroko hausnarketa-taldeak, plangintza egiteko, programatutako lana ebaluatzeko, beste alderdi personalago batzuk kudeatzeko...
- Topaketak ikastetxearekin, zerbitzuaren hartzaile gisa, planifikatu eta ebaluatu ahal izateko.
- Hitzaldia Errioxako Unibertsitatean, nerabeak ahalduntzeko eta proiektu honekin zer egiten ari diren eta zer bizitzen ari diren kontatzeko.

Honako hauek dira giza baliabideak:

- 10 irakasle Fundazioko nerabeekin.
- Errioxako Hezkuntza Kontseilaritzatik eratorritako irakasle 1.
- Caballero de la Rosa HLHIko Haur Hezkuntzako 4 irakasle eta Lehen Hezkuntzako 18 irakasle.
- Fundazioko 15 guraso eta Caballero de la Rosa HLHIko 6 guraso.
- 5 boluntario.
- 2 atezain.

Materialak:

- 2 furgoneta.
- Fundazioko instalazioak: ikasgelak, informatika-gela, lantegiak, liburutegia, bilera-gela.
- Ikastetxeko instalazioak: jolastokiak, ikasgelak, liburutegia.
- Enpresa pribatuek emandako materialak.
- Makineria, zerbitzuetako materialak eraiki ahal izateko.
- Negutegia.

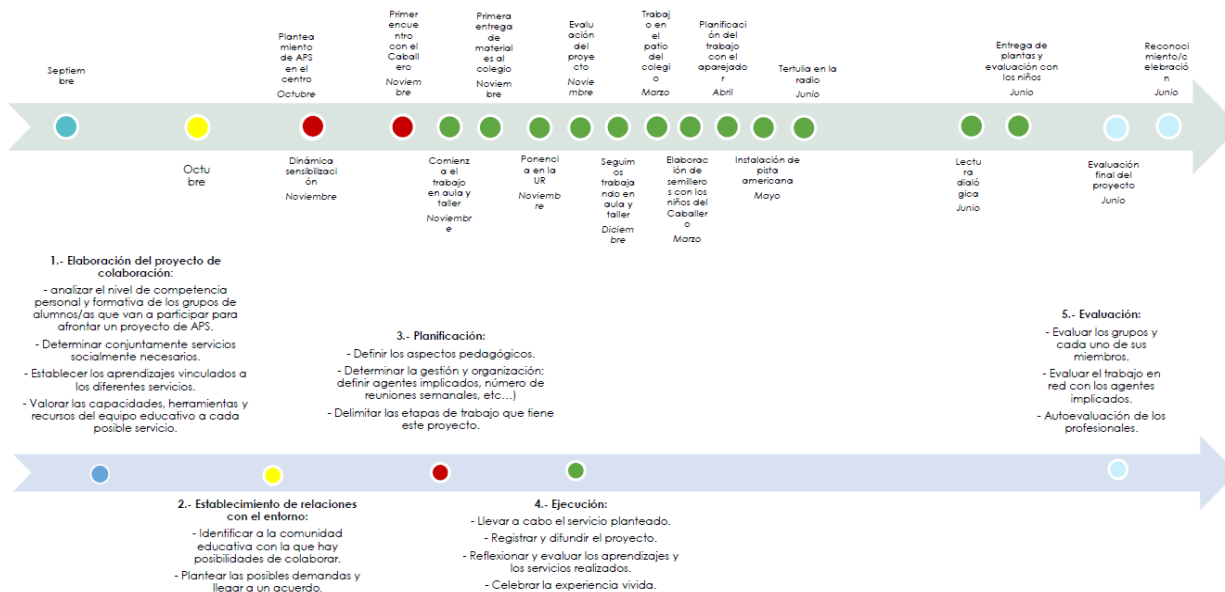
Lankidetzan aritu diren erakundeak:

- Errioxako Unibertsitatea.
- Logroñoeko Udala.
- Periódico La Rioja.
- Cadena Ser.

10.9. Kronograma

Astean egun bat eskaintzen da: osteguna aukeratzen da. Entrega-data errespetatzeko, egun trinkoak eskaintzen dira, batez ere hiruileko ebaluazio bakoitza egin ondoren eta oporretara iritsi arte.

2. irudia: kronograma. Iturria: geuk egina.

10.10. Ospakizuna eta hedapena

Ospakizuna ikasketa+zerbitzu proiektuen funtsezko errituala da, barne dagoen komunitate osoak egindako ikasketa, aldaketa eta zerbitzua agerian jarri ahal izateko. Proiektua ospatzeko lau une garrantzitsu nabarmentzen dira:

- **Lehenengo**a: materialak ematea. Haurrak eta nerabeak elkarrekin daude eta elkarrekin bizi dute material pedagogikoen lehen ematea.
- **Bigarrena**: materialak ematea. Topaketa honetan lorezaintza-lanak egiten dituzte hazitegiak eginez, eta adinekoek landareak ernetzeko eta hazteko prozesua azaltzen diete adingabeei.
- **Hirugarrena**: materialak ematea. Nerabeek adingabeekin topo egiten dute Caballero de la Rosa HLHIn, ondo pasatzeko eta ikasteko espazio bat partekatzeko. Patioko zoruko jokoak eta jarritako gurpilak lehen aldiz erabiltzen dituzte. Aurreko topaketan erein zituzten landareak ere ematen dizkiete.
- **Ikasturte amaierako festa**: Ikasturte amaierako jaiak, ikastetxeko eta zentzoko familiek parte hartzen dute: neska-mutilak, irakasleak, boluntarioak, ikastetxeko irratia. Errekonozimendu-ekitaldi bat egiten da protagonista bakoitzak diploma bat eta operari pertsonalizatuak emateko, egindako lanagatik eta ahaleginagatik eskerrak emateko.

Hedapena: Komunikazio-batzordea eratzen da nerabe talde batekin, hezitzaileen laguntzarekin. Hedapen-ekitaldi guztietan neska-mutilek aktiboki parte hartu dute, bi helbururekin:

- Ikasketa+zerbitzuaren hedapena sustatzen dutenak ikastetxeko ikasleak izatea.
- Bizitzeko ari denari izena jartzea erraztea, gizarteari jakinarazteko esperientzia kontatzean gertatzen dena itzultzen lagunduta.

Hainbat hedapen-ekintza egiten dira:

- Pankarta identifikatzailea. "I+Zan gaude", bai prestakuntza-zentroaren fatxadak, bai ikastetxearen fatxadak.
- Gazteen bloga. Proiektuaren garapenera buruzko komunikazio ugari egiten dituzte, eta haien ikuspegi eta balorazio propioa txertatzen dute.
- Hiruhileko buletinak. Hiruhileko bakoitza amaitzean, proiektuaren ekintzen buletin bat egiten da, eta familia bakoitzari ematen zaio, lortutako kalifikazioekin batera.
- Ikasketa+zerbitzuari buruzko Estatuko Topaketa, ikasleek proiektua azaltzen dute.

- Ikasketa+zerbitzu proiektua irratian. Hezitzaile baten ikasleek proiektuan bizitako esperientzia kontatzen dute Radio Riojako espazioaren bidez. Cadena Ser.
- Hezkuntzaren etorkizunerako hezkuntza-sistemak. Ikasleek Errioxako Ikasleen Gurasoen Elkartearen XXXI. Hezkuntza Jardunaldian parte hartuko dute esperientzia azaltzeko.

10.11. Ebaluazioa

Ebaluazioa etengabea da proiektu osoan (denboraren ildoak, horma-irudiak, elkarrizketak, ebaluazio akademikoko probak...). Honek nahi du:

- Proiektuaren asmo pedagogikoari eustea ekintza bakoitzean eta horietatik eratorritako bizipenetan.
- Ikasketa sistematizatua, zerbitzuari lotua eta protagonistek aurretik, bitartean eta ondoren ikasten ari direna berrestea.
- Uneoro baloratzea zerbitzuak benetakoa izan behar duela, benetako premiari erantzun behar diola, hobetzeko helburuarekin.

Praktikan, honela zehazten da:

- Nerabeen taldeekin eta haien hezkuntza-bikotekidearekin astero egindako ebaluazioa, proiektuaren hasieratik.
- Banakako hileroko ebaluazioa eta kasu batzuetan familiarekin, ikasketa+zerbitzu proiektuaren barruan duen zeregina nola bizitzen ari den baloratzeko.
- Hiruhilero, ebaluazioa zerbitzua jasotzen duten eragileekin.
- Hiruhileko bakoitzean, autoebaluazioko atal berezi bat gehitzen zaio kalifikazio-buletinari, ikasketa+zerbitzu proiektuari dagokionez.
- Eguneroko elkarreraginak proiektuan parte hartzen duten pertsona guztiekin.
- Nerabeei proiektu honetan laguntzen ari den hezkuntza-taldeak ikasketa+zerbitzuaren ebaluazio orokorra egitea

Hezkuntza-taldeak egindako ebaluazioaren ondorioetako batzuk nabarmentzen dira:

Arlo pedagogikoan:

- Ikasketarako motibazioari eusten zaio beste metodologia batzuekin lortzen ez duten ikasleen artean.
- Ikasleen etorkizuneko proiektu pertsonalarekiko interesa pizten du, ikasgelako ikasketaren eta praktikaren arteko loturari esker.
- Taldeetan aurretik eman ez diren ikasleen arteko interakzioa ahalbidetzen du.
- Gaitasun oso desberdinek esku hartzea eskatzen du, eta, beraz, gaitasun eta protagonista sentitzen dira trebetasun oso desberdinak dituztenak.

Zerbitzuaren arloan::

- Gure ikasleentzat araututako ikastetxe batean egiten du zerbitzua, eta horrek eginkizun-aldaketa bat dakar "ikastetxe erakundearekiko"; onura bat sortzen du, oso ondo baloratua eskola honetan.
- Zerbitzua ematen duten nerabeen eta zerbitzua jasotzen duten haurren arteko kontaktuak poztasun ugari sortzen ditu, haien adierazkortasunak aukera ematen baitie nerabeei lanaren emaitzaz jabetzeko eta dinamismoak haurrak motibatzen dituela konturatzeko. Testuinguru mobilizatzaile horri esker, ikasleek eta beste eragile batzuek (irakasleek eta, oro har, hezkuntza-komunitateak) testuinguruari iragazkortasun handiagoa eman diote.

Ebaluazioak protagonista bakoitzari bizitzen ari denaz jabetzen laguntzen dio, bakoitzaren lanari balioa ematen dio eta proiektuaren ikuspegi globalagoa ahalbidetzen du. Proiektua etengabe ebaluatzen dute blogean, talde-batzarrean, eguneroko ebaluazioan... parte hartuta.

Profesionalen parte-hartze maila erabatekoa da: garrantzitsua programazioan, plangintzan eta ebaluazioan: proiektuak dakarren ikasketa, berekin dakarren zerbitzua, estrategia pedagogikoa, planteatutako gizarte-premia zehatzari erantzutea, sareko lana eta proiektua gauzatzeak ingurunean dakarren eragin eraldatzailea.

Ikasleen **parte-hartzea** %100ekoa da. Bertaratzean eta puntualtasunean, ikasgelan proposatutako jarduera guztien garapenean eta ikastetxeko, zentroko eta inguruko tailer praktikoan islatzen da.

Nabarmendu beharreko beste parte-hartze bat **familiena** da: apurka-apurka inplikatu dira proiektuak planteatzen dituen eskaerei erantzuteko. Eskaerak honako hauetan oinarritzen dira: egiten ari diren lan praktikoenetan (gurpilak, hondargailua, arotzeriako tailerra...) parte hartzea eta laguntzea, talde interaktiboetan, eta planteatutako gizarte-premiari ematen ari zaion erantzunaren ebaluazioan.

Caballero de la Rosa HLHIko haurren iritziak:

- "Gustatzen zait lurra ukitzea, loreak landatzea eta loreontziei gure izena jartzea".
- "Zuloak egitea gustatzen zaigu haziak sartzeko".
- "Oso jarduera dibertigarria da".
- "Oso ondo pasatzen dut".
- "Esperientzia paregabea da eta beti errepikatu nahi nuke".

Protagonista diren nerabeen iritziak:

- "Eskuzabal sentitzen naiz, nire denbora eta lana haurrei eskaini dizkiedalako... espero dut haiei gustatzea".
- "Atsegin dut ikastetxeak konfiantza izatea egindako lanarekin".
- "Pozik nago ikasgelan eta lantegian ikasi ditudan gauza berriekin".
- "Zoriontsu izan gara".
- "Sentitzen dut egiten dudana baliagarria dela".

11. ZEHAZTEKO, ZER AUKERA DITUGU?

Agente hezitzaile gisa galdetzen badiot nire buruari: zergatik izan daiteke interesgarria edozein gaztek ikasketa+zerbitzu proiektu baten protagonista izateko esperientzia bizitzea?

Erantzuna aukera hauetan legoke:

- Adingabeei beren errealitateetatik urrun dauden ingurune arrotzetara hurbiltzen laguntzen dieten hezitzaileekin topo egitea. Irakaslearen, adingabearen eta komunitatearen arteko oinarri banaezinaren bidez, gizarteratzen laguntzea eta isolamendu progresiboa saihestea.
- Gazteek gaitasunak, ikasketak eta balioak komunitatean aplikatzeko aukera dute.
- Gaztearen eginkizuna aldatzea. Laguntza eskatzen zaio, komunitatean guztion ongia egiteko moduan, eginkizun aktibo eta eraikitzailea garatzen du, bere buruarekiko eta besteekiko erantzukizuna sustatzen du. Horrela, hobetu egiten da kolektibo horri buruz izan daitekeen pertzepzioa, askotan estigmatizatuta baitago.
- Ikasketa-filosofia horrek indartu egiten du: arazoak konpontzea, talde-lana, komunikazioa, sormena, ekintzailtza, autoestimua eta gizarteratzea indartzea.
- Ikasketa+zerbitzua egoera ezin hobea izan daiteke prestakuntza-prozesuan egiten ari direnari erabilgarritasuna aurkitzeko, ezkutuko talentuak aurkitzeko, kualifikazio-maila egokiak lortzeko, beste ibilbide batzuk identifikatzeko... Zerbitzuaren bidez eskuratutako ezagutzak eta balioak praktikan jartzeko ikasketa-espazioak sortzen ditu, prestakuntza tekniko eta lan-esperientziatik oso hurbil dagoen egokitzapena eskatzen dutenak. Eta aldaketa-itxaropenak eskaini ditzake, enplegurako eta prestakuntza-premietarako orientazioaren bidez, zalantzarik lan-mundu honetara iristeko.
- Testuinguru horretan lanean ari diren gizarte-erakundeek egiten duten lan onari balioa ematea, baita hezitzaileak ingurunean gazteekin landutako hezkuntza-balioak dinamizatzeko ardatz gisa duen zereginari ere.

12. ITURRIAK

12.1. Bibliografía

BATLLE, ROSER (2013). El Aprendizaje-Servicio en España: el contagio de una revolución pedagógica necesaria. Madrid: PPC.

BATLLE, ROSER ETA ESCODA, ESTHER (coord.) (2019). 100 buenas prácticas de Aprendizaje-Servicio. Inventario de experiencias educativas con finalidad social. Madrid: Santillana.

BATLLE, ROSER (2020). Aprendizaje-Servicio. Compromiso social en acción. Madrid: Editorial Santillana Educación.

DÍAZ-AGUADO, MARÍA JOSÉ (2003). "Diez condiciones básicas para prevenir la violencia desde la adolescencia. Aspectos psicosociales de la violencia juvenil". Revista de Estudios de Juventud, (62), 9-36 or. <http://www.injuve.es/sites/default/files/62completa.pdf>

ESCODA PORQUERES, ESTHER (2018). "Algunos fundamentos teóricos del Aprendizaje-Servicio". En Eficacia del aprendizaje servicio en dimensiones académicas personales y sociales clave y su incidencia en la satisfacción estudiantil en la docencia universitaria. Tesis Doctoral. Universidad de Valencia. <https://redaps.files.wordpress.com/2018/09/algunos-fundamentos-tec3b3ricos-del-aps.pdf>

ESTALAYO HERNÁNDEZ, ÁNGEL (2011). "Violencia adolescentes y circularidad: de la teoría a la práctica". En PEREIRA, ROBERTO (comp.) Adolescentes en S.XXI. Entre impotencia, resiliencia y poder. Madrid: Ediciones Morata. 385-401 or.

FUNES, JAUME (1996). "Adolescentes y jóvenes en situación de conflicto social. Una reflexión sobre las respuestas adultas, incluido el sistema penal". Anuario de Psicología Jurídica, 6(1), 97-118 or. <https://journals.copmadrid.org/apj/art/d94e18a8adb4cc0f623f7a83b1ac75b4>

FUNES, JAUME (2001). "Convivir con adolescentes. La gestión de los conflictos en las instituciones". Cuadernos de pedagogía. Monográfico (304), 36-40 or.

FURCO, ANDREW (2004). "El impacto educacional del aprendizaje-servicio. ¿Qué sabemos a partir de la investigación?". VII seminario internacional Aprendizaje y servicio solidario. Buenos Aires.

GIJÓN, MÓNICA (2009). "Aprendizaje-Servicio y necesidades sociales". En Puig, Josep M. (coord.). Aprendizaje-Servicio (ApS). Educación y compromiso cívico. Barcelona: Editorial Graó, 53-70 or.

GIJÓN, MÓNICA (2013). Aprendizaje-servicio e inclusión social. Barcelona: Centre Promotor d' Aprentatge-Servei.

GONZÁLEZ ARES, VICTORIA (2020). "La educación en tiempos de confinamiento", Tiempo de Canarias, 5/IV <https://tiempodecanarias.com/opinion/planeta/educacion-en-tiempos-de-confinamiento>

HERRERO DE VEGA, MARGARITA (2006). "La terapia breve centrada en soluciones", XIII Jornadas de la Asociación Proyecto Hombre. Más allá de las drogas. Nuevos retos en la intervención con jóvenes. Revista de la Asociación Proyecto Hombre. (75), mayo 2011, Madrid, 28-32 or.

HERRERO DE VEGA, MARGARITA ETA BEYEBACH, MARK (2018). Intervención escolar centrada en soluciones. Conversaciones para el cambio en la escuela. Un manual práctico para profesionales de la educación. Barcelona. Herder. Edición digital.

JIMÉNEZ, LOURDES ISABEL; ESTÉVEZ, ESTEFANÍA; DEL MORAL, GONZALO ETA POVEDANO, AMAPOLA (2011). "Violencia y victimización entre iguales: Factores de riesgo y de protección en la familia, la escuela y la comunidad". En PEREIRA, ROBERTO (comp.) Adolescentes en S.XXI. Entre impotencia, resiliencia y poder. Madrid: Ediciones Morata. 403-424 or.

LONGÁS, JORDI ETA RIERA, JORDI (2011). "Fracaso escolar y tránsito de los jóvenes hacia la vida adulta. Razones y propuestas para apoyar la transición de la escuela al trabajo". Educació Social: Revista d'Intervenció Sòcioeducativa, (49), 147-162 or. <https://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/250186>

LÓPEZ DORIGA, MARÍA ETA MARTÍN XUS (2018). "El Aprendizaje-Servicio como práctica inclusiva". RIDAS, Revista Iberoamericana de Aprendizaje-Servicio, (6), 88-102 or. <https://revistes.ub.edu/index.php/RIDAS/article/viewFile/27285/28292>

LÓPEZ MARTÍNEZ, CLOTY. ÁREA SOCIOLABORAL. FUNDACIÓN PIONEROS, LA RIOJA (2008). "El Aprendizaje-Servicio como herramienta en la transición escuela-trabajo". Monográfico Escuela: El Aprendizaje-Servicio, un método para la EpC y los Derechos Humanos. 16-19 or.

LÓPEZ-ARANGUREN, LUIS (coord.); AYMÁ, LUIS; BASAGOITI, MANUEL; DE LA BELDAD, ESTHER; BRU, PALOMA ETA CENICEROS, JUAN CARLOS (2008). ¿Por qué hacemos lo que hacemos? Una propuesta de debate para el Tercer Sector. Madrid: Centro Integral de Formación y Empleo, Fundación Tomillo.

MARINA, JOSÉ ANTONIO (2011). Los secretos de la motivación. Madrid: Editorial Ariel.

MARINA, JOSÉ ANTONIO (2015). El talento de los adolescentes. Madrid: Editorial Ariel.

MARTÍN, XUS (2016). Proyectos con alma. Trabajo por proyectos con servicio a la comunidad. Barcelona: Editorial Graó.

MARTÍN, XUS; PUIG, JOSEP M. ETA GIJÓN, MÓNICA (2017). Reconèixer per Educar. Com incorporar l'Aprenentatge-Servei a l'educació social? Barcelona: Fundación Bofill. Centre Promotor de Aprenentatge Servei. https://aprenentatgeservei.cat/wp-content/uploads/guies/reconeixer_per_educar.pdf

MARTÍN, XUS (coord.); ESPÍGOL, MAR; LEYVA, BEGOÑA; LÓPEZ-DÓRIGA, MARÍA; MARTÍNEZ, SILVIA ETA VALERO, DOLÇA (2018). Educarse es de valientes. Aprendizaje-Servicio con adolescentes en riesgo de exclusión social. Barcelona: Octaedro.

MARTÍNEZ-ODRÍA, ARANTZAZU ETA GÓMEZ VILLALBA, ISABEL (2017). Aprendizaje-Servicio. Educar para el encuentro. Madrid: Ediciones Khaf. Grupo Editorial Luis Vives.

MENDÍA, RAFAEL ETA MORENO, VÍCTOR (2010). Aprendizaje y Servicio Solidario: una estrategia para la inclusión social. Guía 3. Fundación Zerbikas. <https://www.zerbikas.es/wp-content/uploads/2015/07/3.pdf>

MENDÍA, RAFAEL (2016). "El Aprendizaje-Servicio: una metodología para la innovación educativa". Revista CONVIVES, (16), 20-26 or. https://drive.google.com/file/d/0BwmG_rAXpAZfX28xYzBMMFIHYTA/view

MUSITU, GONZALO; MARTÍNEZ, BELÉN ETA VARELA, ROSA (2011). "El ajuste en la adolescencia: Las rutas transitorias y persistentes". En PEREIRA, ROBERTO (comp.) Adolescentes en S.XXI. Entre impotencia, resiliencia y poder. Madrid: Ediciones Morata. 109-126 or.

OCHOA DE ALDA, IÑIGO (2011). "Interculturalidad, migración y familia. 'Acompañando' a menores extranjeros no acompañados". En PEREIRA, ROBERTO (comp.) Adolescentes en S.XXI. Entre impotencia, resiliencia y poder. Madrid: Ediciones Morata. 266-277 or.

PUIG, JOSEP M.; BATLLE, ROSER; BOSCH, CARME ETA PALOS, JOSEP (2006). Aprendizaje-Servicio. Educar para la ciudadanía. Barcelona: Octaedro.

PUIG, JOSEP M., MÓNICA GIJÓN, XUS MARTÍN ETA LAURA RUBIO (2011). "Aprendizaje-Servicio y Educación para la Ciudadanía", Revista de Educación, (número extraordinario), 45-67 or. <http://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:240fb305-454b-4f53-93e3-9bf0932ef5e5/re201103-pdf.pdf>

PUIG, JOSEP M.; MARTÍN, XUS; RUBIO, LAURA; PALOS, JOSEP; GIJÓN, MÓNICA; DE LA CERDA, MARIBEL ETA GRAELL, MARIONA (2013?). Rúbrica para la autoevaluación y mejora de los proyectos de aprendizaje-servicio. Barcelona: Centre Promotor d'Aprenentatge Servei. https://aprenentatgeservei.cat/wp-content/uploads/guies/aps_autoevaluacio_cast_mini_IMPA4.pdf

PUIG, JOSEP M. (coord.) (2015). 11 Ideas Clave. ¿Cómo realizar un proyecto de Aprendizaje-Servicio? Barcelona: Editorial Graó.

REDONDO ILLESCAS, SANTIAGO; MARTÍNEZ CATENA, ANA ETA ANDRÉS PUEYO, ANTONIO (2011). Factores de éxito asociados a los programas de intervención con menores. Madrid: Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad. https://www.observatoriodelainfancia.es/oia/esp/documentos_ficha.aspx?id=3687

REDONDO ILLESCAS, SANTIAGO; MARTÍNEZ CATENA, ANA ETA ANDRÉS PUEYO, ANTONIO (2012). "Intervenciones con delincuentes juveniles en el marco de la justicia: investigación y aplicaciones". EduPsykhé, 11(2), 143-169 or. <http://www.ub.edu/geav/wp-content/uploads/2017/06/Redondo-martinez-y-adrés-pueyo-2012.pdf>

ROCHE, ROBERT (1997). "Fundamentos psicológicos y pedagógicos del aprendizaje-servicio: la educación a la prosocialidad". Seminario internacional «Educación y servicio comunitario». Buenos Aires.

RODRÍGUEZ IZQUIERDO, ROSA M^a (2005?). Éxito y fracaso escolar en contextos socioculturales interculturales: El reto de educar a estudiantes de diverso origen lingüístico y cultural. II Congr s Anual sobre fracas escolar. Palma de Mallorca, 24-26/XI. Sevilla: Universidad Pablo de Olavide.

TAPIA, M. NIEVES (2006). Aprendizaje y servicio solidario. Buenos Aires: Ciudad Nueva.

TIÓ, JORGE; MAURI, LUIS ETA RAVENTÓS, PILAR (2014). Adolescencia y transgresión. La experiencia del Equipo de Atención en Salud Mental del Menor. Barcelona: Ediciones Octaedro.

URUÑUELA, PEDRO (2018). La metodología del Aprendizaje-Servicio. Aprender mejorando el mundo. Madrid: Editorial Narcea.

UNESCO (2017). Educación para los Objetivos de Desarrollo Sostenible. Objetivos de Aprendizaje. París: Organización de las Naciones Unidas para la Educación y la Ciencia. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000252423>

UNIÓN EUROPEA (2006). "Competencias clave para el aprendizaje permanente. Un marco europeo. Recomendación del Parlamento Europeo y del Consejo sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente". Diario Oficial de la Unión Europea L394. <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:ES:PDF>

12.2. Webgrafía

CLAYSS: www.clayss.org.

REDAPS: www.aprendizajeservicio.net

Programa de Justicia Juvenil de la Fundación Canaria de Juventud Ideo (www.fundacionideo.org)

ZERBIKAS FUNDAZIOA: www.zerbikas.es

EZ AHAZTEKO OHARRAK! _____

A series of horizontal lines for writing, starting from the line following the title and extending down to the bottom of the page.

laguntzarekin

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

BERINTASUN, JUSTIZIA
ETA GIZARTE POLITIKETAKO SAIALA
DEPARTAMENTO DE IGUALDAD,
JUSTICIA Y POLÍTICAS SOCIALES

 Bizkaia
foru aldundia
diputación foral